

РІК XLVIII, Ч. 4

КВИТЕНЬ — 1991 — APRIL

№. 4, VOL. XLVIII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLVIII, Ч. 4

КВИТЕНЬ — 1991 — APRIL

No. 4, VOL. XLVIII

Христос Воскрес!	1
П'ять років, як звелись з колін	2
Г. Верес. Совість	3
Л. Волинець. Українське обрядове печиво	4
М. Лазарук. Писанка	5
І. Блажкевич. Присяга	8
Г. Верес. Мені наснилось	9
М. Богачевська-Хом'як. Союз Українок у міжвоєнний період	10
І. Рожанковська. Берегиня, чи рабиня комуністичної системи	11
І.Х.Ч. Чорнобиль — незаживаюча рана	14
В. Гуртовенко. Реквієм	15
СФУЖО.	16
Вісті з Централі	16
Our Life. Christ is Risen!	17
O. Oles. Asters	17
T. Stadnychenko. Chornobyl a retrospective on semantics	18
World Federation of Ukrainian Women's Organizations receives NGO Status at United Nations	20
M. Vachynsky. On Education	20
M. Bohachevsky-Chomiak. Women in Ukraine	21
Helping hand	23
Калейдоскоп	24
Х. Навроцька. Наше харчування	25
Дописи Відділів	26
Посмертна згадка	29
Пожертви	30
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36
Загальні збори Відділів	обкл.

Редактор — Ірена Чабан

Редактор "Our Life" — Марта Бачинська

Адміністратор "Нашого Життя" — Наталія Дума

ГОЛОВНА УПРАВА СУА
РЕДАКЦІЯ/АДМІНІСТРАЦІЯ108 Second Avenue
New York, N.Y. 10003

(212) 533-4646 Ред.: (212) 674-5508

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 Second AvenueNew York, N.Y. 10003
(212) 228-0110На обкладинці: Василь Лопата. Тарас Шевченко "Марія"
Our Cover: Vasyl Lopata. Taras Shevchenko "Mary"Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
Copyright 1991 Ukrainian National Women's League of America, Reserved —
Published in U.S.A.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурчинська
Іванна Рожанковська

ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак	— голова
Іванна Ратич	— 1-ша заступниця голови
Ольга Гнатейко	— 2-га заступниця голови для справ організаційних
Лідія Гладка	— 3-тя заступниця голови для справ культури
Марта Хомяк	— 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Ірина Чайківська	— протоколярна секретарка
Марія Томоруг	— кореспонденційна секретарка
Розалія Полцій	— англійська секретарка
Рома Шуган	— скарбничка
Марта Данилюк	— фінансова секретарка
Ірина Куровицька	— вільний член
Лідія Білоус	— вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак	— музейно-мистецька
Ольга Тритяк	— виховна
Ліда Черник	— суспільної опіки
Анна Кравчук	— стипендій
Христя Навроцька	— пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ірина Лончина	— Дітройт
Марія Одежинська	— Філадельфія
Надія Савчук	— Нью-Йорк
Марія Крамарчук	— Північний Нью-Йорк
Татяна Рішко	— Нью Джерзі
Іванна Шкарупа	— Огайо
Анастасія Хариш	— Чикаго
Валентина Чудовська	— Нова Англія
Теодозія Кушнір	— Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Евгенія Новаківська	— голова
Лідія Дяченко	— член
Таїса Турянська	— член
Надя Бігун	— заступниця
Лідія Фіцалович	— заступниця

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London W 2

АВСТРАЛІЯ:

Postup Ukrainian Cooperative
Trading Society Limited
928 Mount Alexander Rd.
Essendon, 3040,
Australia"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published
monthly - except Aug. by UKRAINIAN
NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF
AMERICA, INC. 108 Second Ave., New
York, N.Y. 10003.

ISSN 0740-0225

Postmaster: send address changes
to OUR LIFE, 108 Second Ave., New York,
N.Y. 10003

Г. Якутович: Князівни Анна і Єлисавета.
H. Yakutovych: Princesses Ann and Elizabeth.

ЩИРО ВІТАЄМО ІЗ СВІТЛИМ ПРАЗНИКОМ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО!

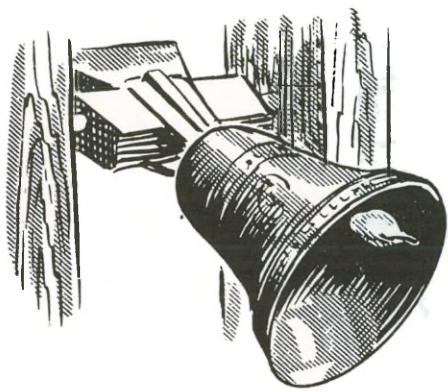
БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ ТА ЩАСЛИВИХ СВЯТ
ГОЛОВІ НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ ІВАНОВІ ДРАЧЕВІ,
ГОЛОВІ ПОЛІТИЧНОЇ РАДИ РУХУ МИХАЙЛОВІ ГОРИНЕВІ,
ПРЕЗИДЕНТОВІ СКВУ ЮРІЄВІ ШИМКОВІ, ГОЛОВІ СФУЖО МАРІЇ КВІТКОВСЬКІЙ,
ПОЧЕСНИМ ГОЛОВАМ ЛІДІЇ БУРАЧИНСЬКІЙ ТА ІВАННІ РОЖАНКОВСЬКІЙ,
ПОЧЕСНИМ ЧЛЕНКАМ ТА ЧЛЕНКАМ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ,
ЗЕМЛЯКАМ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ПОЗА РІДНОЮ ЗЕМЛЕЮ.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ГОЛОВІ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ МАРІЇ САВЧАК, ЧЛЕНАМ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ СУА,
ЧЛЕНАМ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ, ДОПИСУВАЧАМ, ПРЕСОВИМ РЕФЕРЕНТКАМ І ЧИТАЧАМ
СЕРДЕЧНО — ХРИСТОС ВОСКРЕС!

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ "НАШОГО ЖИТТЯ"

П'ЯТЬ РОКІВ, ЯК ЗВЕЛИСЬ З КОЛІН

*Я розумів, що мій народ весь час
намагається звестися з колін...*

Іван Драч

П'ять років тому слово "Чорнобиль" увійшло в лексикон мов світу. Це було 28 квітня 1986 року, коли радянські засоби масової інформації під тиском скандинавців, які хотіли знати, звідки у них появилася стільки радіації, повідомили, що два дні тому на Чорнобильській АЕС сталася аварія.

Наслідки цієї аварії щойно тепер починають бути виразними: 2 травня минулого року посол України в Організації Об'єднаних Націй Геннадій Удовенко вперше звернувся до міжнародної громадськості за допомогою для ліквідації наслідків катастрофи в Чорнобилі. Тоді з України на допомогу Удовенкові прибув д-р Юрій Щербак, дослідник аварії в Чорнобилі і досвідчений борець з "аваріями" природного типу — епідеміями, і заявив в Економічній і Суспільній Раді ООН, що, на відміну від інших трагедій в історії світу, які залишаються в пам'яті, але біль від них зникає, "Чорнобильська катастрофа з часом стає гострішою, люди чимраз більше тривожаться нею".

І хоч ще довго не будемо знати, яких втрат зазнала Україна в наслідок ядерного вибуху тієї весняної ночі 1986 року, вже протягом останніх кількох років з певністю можна сказати, що це був момент, який зрушив український народ і він почав зводитися з колін. Цей народ, як сказав торік депутат Іван Драч у Верховній Раді УРСР, десятки років намагався звестися з колін, але протягом періоду від чорнобильської катастрофи він таки звівся. Це твердять у своїх виступах і той же депутат І. Драч, і такі політики як Володимир Яворівський, Дмитро Павличко, Михайло Горинь, Вячеслав Чорновіл. Це ж, власне, завдяки цьому народові, який випростався, вони стали політичними лідерами, вибраними демократичним способом.

Але вже в перші дні після аварії, українські лідери старого режиму зводились з колін просто тому, що ті, які сиділи на вершці імперської піраміди, зникли на той час і місце відступили своїм провінційним представникам. Раптом світ дізнався, що в Україні є свій уряд. До часу страшного вибуху з її підступними радіаційними хвилями мало хто на світі знав, що головою Ради Міністрів УРСР є Олександр Ляшко. (Мабуть, більше людей поза Україною могли назвати ім'я губернатора штату Канзас або президента Сенегалу.) Але вже 9 травня у найважливішому горішньому правому куті першої сторінки газети "Нью-Йорк Таймс" кореспондент Філіп Таубман цитував Олександра Ляшка, "українського прем'єра", який на пресовій конференції в Києві інформував про евакуацію 84,000 жителів з чорнобильської зони, а аґентство Ассошіейтед Прес розіслало по світі фото прем'єра Ляшка з пресконференції, яке було частиною репортажу в "Нью-Йорк Таймс". Справа в тому, що Михайло Горбачов, ще поки став першим громадянином "країни рад", їздив по світі і не тратив нагоди зустрітися з представниками західних засобів масової інформації, зник з обр'ю майже на три тижні після аварії і лише 14 травня виступив на телебаченні, вже тоді, коли техніки будували бетонний саркофаг довкруги реактора число 4 на Чорнобильській АЕС. Навіть ще живий тоді партійний "бос" України Володимир Щербицький, який рік до аварії відвідав Америку і виступив перед американськими кореспондентами, не відновив з ними знайомства в перші дні травня, коли вони з'їхались до Києва, а натомість відступив місце на кону маловідомому голові маловідомого уряду. Це так всезнаюча "мудра Комуністична партія", як її люб'язно не раз величали у виступах і на газетних шпальтах, раптом відкрила існування уряду і відступила йому передове місце. З всесоюзного уряду до Чорнобиля поїхав його голова Микола Рижков; у Києві кореспондентами з цілого світу займався голова Ради Міністрів Олександр Ляшко.

Через півтора року після Чорнобиля Ляшко пішов "на заслужений відпочинок". Його наслідник Віталій Масол, який витримав на цій посаді вибори у березні 1990 року, "полетів" щойно у жовтні того року на вимогу студентів, які не хотіли клячати, які воліли голодувати, а не клячати, і які засвоїли такі знамениті лозунги як "Хай живе КПРС на Чорнобильській АЕС".

Після Чорнобиля, отруйні продукти якого просякали в екологію і однаково впливали як на партійних вельмож нової кляси, так і на трударів і хліборобів, і ті й ті побачили, що досить брехні і нісенітниць про "мудру політику партії". Вони пам'ятали, що власне ця "мудра політика партії" вказала на касувати першотравневого парада, не вислати дітей подальше від центру радіації і сам Щербицький зфотографувався в Києві з онукою на початку травня, мовляв, все це "радіофобія", небезпеки немає.

СОВІСТЬ

ЧОРНОБИЛЬСЬКА МАДОННА — робота маляра-графіка Марусі Ю. Яроцької з Австралії. В цієї Божої Матері з почорнілим від радіації обличчям скривається символ трагедії Чорнобильської катастрофи, котра відбилася і в майбутньому відбиватиметься на всіх українських поколіннях. Символ атомової радіації, що отруїла здоров'я України, знаходиться на рамені Божої Матері, вона символізує цілу Україну, а символи радіації в авреолі Ісуса Христа вказують на майбутні шкідливі відбитки на здоров'ї молодого покоління України. Тризуби понизу ризів Божої Матері символізують могили тих перших українців, котрі померли в наслідок цієї жахливої атомової катастрофи.

CHORNOBYL MADONNA — by graphic artist Marusia Yarocka from Australia. The face of the Mother of God, blackened by radiation, symbolizes the tragedy of the Chornobyl disaster which affected the present and future Ukrainian generations. The symbol of the atomic radiation, that poisoned the health of Ukraine, can be found on the shoulder of the Mother of God who symbolizes Ukraine. The symbols of radiation in the halo of Jesus Christ suggest radiation-induced sufferings yet to appear in the young generations of Ukraine. The tridents at the bottom of the robe of the Mother of God symbolize the graves of the first Ukrainians who died as the result of this horrific disaster.

Тоді ще, як писала у своєму вірші про цю неймовірну подію Марта Тарнавська,

Радіоактивна хмара над Києвом,
а на Хрещатику — парада,

але після цього прийшли захворювання і смерті навіть тих, які короткий час побували у Чорнобильській зоні. І люди сказали: "Досить!" І починали позбуватися страху.

Згодом на Україну почали повертатися з заслання політичні в'язні, правозахисники — захисники прав не тільки своїх, але й тих земляків, які звикли клячати. Вони позбулися страху ще перед тим, як займалися діяльністю, якою наражували себе на арешти, суди і заслання. Повернувшись на Україну, вони продемонстрували, що можна вільніше почуватись.

Якоюсь мірою вони доводили твердження президента Франкліна Рузвельта, який у критичний економічний час переконував американців: "Вам нема чого боятися, хіба тільки самого страху".

П'ять років минуло з того часу, як світ заговорив про Чорнобиль. Тисячі людей потерпіли від наслідків цієї аварії, та кінця наслідків ще довго не буде видно. Але в цій трагедії України і трагедії планети є позитивні аспекти. Люди почали говорити і писати правду: про імперську русифікацію під маскою інтернаціоналізму, про економічне визискування, про країну третього світу зі зброєю великодержави, про історичні події, про які раніше й шептати боялись.

Після жахливої ядерної катастрофи люди почали зводитися з колін!

Яків Гніздовський: Святкова картка
Jacques Hnizdovsky: Woodcut

ЛЮБОВ ВОЛИНЕЦЬ

УКРАЇНСЬКЕ ОБРЯДОВЕ ПЕЧИВО

У різних культурах світу знаходимо обряди пов'язані з обоженням та культом хліба. І хоч багато з цих обрядів у різних народів є подібні, то все таки кожна народність зуміла надати своїм обрядам, пов'язаним з культом хліба, своєрідності.

Український народ з давніх-давен займався хліборобством і був сильно прив'язаний до землі та її плодів, головню зернових. Упродовж століть народ створив обряди та традиції, пов'язані з хліборобською працею, які глибоко вкорінились в його психіку, так що навіть зміна релігії з поганської на християнську (988 р.) не змогла відкинути чи знищити давні традиції. Народ зумів їх пристосувати до християнської релігії та продовжував плекати ці традиції до наших днів. Тому що етнографи на Україні почали інтенсивно записувати народні звичаї щойно в 19-ому столітті, багато з традицій, пов'язаних з культом хліба, дійшли до нас тільки у фрагментах, як теж багато з обрядів є незрозумілими та важко розшифрувати їхнє символічне значення. У віруваннях різних народів, а в тому і українського, знаходимо легенди, які говорять про те, що сам Бог навчав людей управляти землею, дав їм зерно і зробив для них перший плуг. Це і причина, чому зерно і

продукт з нього — хліб уважався святим, народ приносив його в жертву богам та й сам причащався ним, споживаючи його під час означених свят та церемоніальнів. Крім цього, врожай залежав від примх природи, від погоди, і народ уважав, що найкраще може вплинути на природу, виконуючи магічні ритуали, та цим способом приворожити для себе щастя, а що найважливіше, врожай та обильність хліба. Кожна важлива праця в полі (орання, сіяння, жнива), кожна важлива подія в житті людини (народини, весілля, смерть), зміна в порах року, а згодом календарні свята (Різдво, Великдень), все це супроводилось обрядами, в яких найважливішу роль відігравав хліб чи взагалі печиво. Не диво тоді, що українська народна приповідка каже: "хліб усьому голова". Більшість обрядів, пов'язані з приготуванням обрядового печива, супроводились піснями і відповідними рухами чи жестами. Все це мало додавати магічної сили печиву, а людям, які споживали його, воно приносило щастя, добробут, плодючість. В давнину люди вірили, що слово має чудодійну силу навести те, що ним сказане, так само й рух чи жест (мімічно-магічна дія) може піднести життєву силу там, де потрібно.

КАЛАЧІ ТА КНИШІ

До печива 1-ої групи належать насамперед різдвяні калачі та книші. Звичай печення калачів прийшов до нас з передхристиянських часів, коли при кінці грудня і з початку січня відбувалося свято “Корочуна” або “Коляди”. Народ відзначував народження нового сонця, бо саме в цей час ночі починали коротшати, а дні ставати довшими. З цієї нагоди пекли круглі калачі (символ сонця) і тримали їх впродовж свята, щоб в такий спосіб відігнати довгі темні ночі, холод. В деяких околицях цей ритуальний хліб називають “корочун”. З приходом християнства зимове передхристиянське свято покрилось Різдом Христовим. Хоч колись пекли тільки круглі калачі, сьогодні ми маємо два роди калачів — круглі та подовгасті. Їх завжди пекли з пшеничної муки. Про калачі співають у щедрівці “Та кладуть калачі з ярої пшениці”. Три круглі калачі, один на одному, з свічкою посередині, були невід’ємною частиною Святої Вечері. Подовгасті калачі плелися в 3, 4, 6 і 12 попліток і виконували ту саму функцію, що й круглі. Колачі уважались небуденним печивом, навіть ласощами, і тому виникла приповідка “Його туди й калачем не принадиш”. Крім великих калачів на святвечірній стіл пекли теж багато маленьких, які роздавали колядникам. Про це співається в старинних гуцульських колядках:

*“Ци дома дома его газдині?
Та слуги кажуть, що нема дома.
Та сидит собі в новій пекарній,
В новій пекарній колачі пече.
Ходім у хату заכולьдуймо,
Чей же вна нам даст по колачеви.
По колачеви, по пшеничному”.*

*“По конец стола йиворового,
Ой на тім столі чисті скатерті,
На тих скатертях круті колачі,
Де вни кручені? В тура на розі.
Де вни печені? У печі Божій”.*

Крім звичайного хліба (можна начислити близько сто сортів), який випікався для щоденного споживання, народ теж приготував обрядові хліби, які можна поділити на дві групи:

1. Печиво, пов’язане з народним календарем та працею в полі, як: Великдень, Різдо, вигін худоби на весну, засів, орання, обжинки, приліт перших пташок з вирію тощо.

2. Печиво, пов’язане з побутом, як: народження, весілля, поминки за померлих.

ЩОДЕННИЙ ХЛІБ

Годиться сказати ще кілька слів про щоденний хліб, який приготувляли до печення з такою набожністю, як і обрядове печиво. Місили хліб на кваснім тісті в спеціальній дерев’яній діжі, яка мала віко. Цю діжу уживали виключно на вироблення щоденних та

обрядових хлібів. Її ніколи не виносили з хати і нікому не позичали, бо за повір’ям це могло спричинити недостачу хліба, що для українця уважалося великим нещастям. Коли спроваджувались до нової хати, в якій перед спровадженням мусіла бути піч і стіл, з великою парадною вносили діжу. В давнину народ також вірив в існування домашнього божка “хлібника”, якого завдання було оберігати зерно, муку і сприяти доброму випіканню хліба. Починаючи місити тісто на хліб, молитвою закликали Бога до помічі. Вкладаючи хліби до печі, господиня до них приговорювала, щоб вдалися, рівночасно робила на них знак хреста, витискаючи зверху рукою. Згідно з повір’ям, нікому не можна було позичити чи дарувати першу буханку хліба, яку клалося в піч, тому на ній робили знаки мізинним пальцем, витискаючи дірку. Залишки хліба ніколи не викидали, тільки кришили та розсівали на грядки чи в полі годували худобу, пташню або палили. Марнувати чи зневажливо поводитися з хлібом уважалося гріхом. До сьогодні залишився між українцями надзвичайно гостинний та щедрий спосіб вітання гостей, а саме хлібом і сіллю. Із щоденним хлібом ішли вітати новонароджене дитя. Старости йшли з хлібом сватати. Обмін хлібом між старостами та батьками означав, що дівчина засватана. Цей обмін становив народне звичаєве право, від якого не годилося відступати. Хлібом благословляли молодих до шлюбу, хлібом теж їх вітали з поверненням. Хліб клали на труну небіжчика і теж залишали на могилі. З хлібом починали працю в полі: ламаючи хліб на скибки, підкидали до неба та заорювали. З хлібом і закінчували працю в полі. Худобу виводили на пашу на весну, а восени вітали вдома з хлібом. Навіть таку річ, як місце на нову хату вибирали, підкидаючи три буханки хліба догори і залежно від того, як впадуть, рішали, чи місце пригоже на будову.

На Щедрій Вечір в деяких околицях на стіл кладуть два калачі, які називають “Василь та Маланка”. В давнину ці дві мітичні постаті, хоч може під іншими назвами, символізували визволення весни з підземельних надр, з-під льодових криг, холоду, темноти.

Різдвяні книші майже цілком забуті, а колись вони відігравали таку важливу роль, як і калачі. Знаємо, що вони теж пишались на Святвечірнім столі. Ними накривали узвар, коли клали коло дідуха. Круглої форми, книші мали посередині маленьку хлібинку, яка була призначена для душ померлих, які, згідно з повір’ям, брали участь у Святій Вечері.

ПТАШКИ З ТІСТА

Ранньою весною, коли природа починала давати знаки життя, коли починали прилітати пташки з вирію, випікалось багато різного дрібного печива, пов’язаного з працею в полі та воскресінням природи. Вирій, рай, ирій, згідно з давнім повір’ям, це край чи острів тепла і світла, який знаходиться десь

у всесвіті. Це є місце, де перебувають боги, душі померлих і туди злітаються пташки на зиму. Коли з вирію прилетіли перші пташки, в кожній хаті випікали з тіста 40 жайворонків або інших пташок, як голуби, а також різні бублики, крендлі тощо. Роздавали це дітям, а діти бігали по селі та співали веснянки. Іноді йшли до схід сонця на горбок за село, підкидали пташки з тіста вгору та промовляли, щоб весна скоріше прийшла. Це було свого роду здобування ласк у богів природи. Пісня, рухи мали прискорити весняне пробудження. З прилетом жайворонків приходила весна, а це було необхідне для того щоб почати роботу в полі. Це давнє весняне свято покрилось християнським святом 40 мучеників, яке припадає 9 березня.

ХРЕСТИ З ТІСТА

На весну також випікали з тіста “хрести” з житньої або пшеничної муки. Пекли їх звичайно в середу третього тижня посту. Зверху хреста втискали зерно, як пшеницю, жито або мак чи такі речі, як листки барвінку, червону заполоч тощо. Коли втискали зерно в тісто, примовляли “Благослови, Боже, щоб пшениця родила” або висловлювали інше прохання. Залежно від того, як зерна випнуться на спеченим хресті судили про те, який буде врожай. Після спечення хрестів деякі з них з’їдали, а інші держали аж до часу сівби в полі. Тоді брали спечені хрести, клали їх на межу поля, оберталися до схід сонця та відмовляли молитву. Посіявши першу жменю зерна в полі, брали один із хрестів та з’їдали його, приказуючи “дай, Боже, і на той рік їсти свій хліб”. Інші хліби-хрести розкидали по ниві та заорювали, щоб збіжжя краще родило. Зберігали також один хрест під іконами, який в відповідний час розтирали на муку, мішали з медом та давали бджолам їсти.

ПАСКИ

Найважливіше Великодне печиво — це паска. Печення паски вважалось дуже важливим ділом в році, бо залежно від того, як паска вдасться, ворожили мабутнє. Кожна господиня хотіла, щоб її паска була найкраща і найбільша, і тому при печенні господиня виконувала магичні рухи, висказувала словесні формули і заклинання. Тісто на паску розчинювалось в ночвах чи діжі, яку клали на подушку, щоб паска була легка. Господиня мусіла місити тісто з побожними думками, а злобні та погані думки відганяти. Під час печення паски в хаті ніхто не міг сісти чи робити голосні звуки, бо в печі могла паска сісти. В деяких околицях господар стояв на стійці перед хатою, коли пеклася паска, щоб ніхто не увійшов в хату і не врік паски. На Гуцульщині господар вистрілював з пістоли, щоб дати сусідам знати, що паска печеться. При всаджуванні паски до печі господиня висловлювала такі побажання: “Якас влізла, аби с така вилізла!” “Свята паско, будь велична і красна, як сонце, бо сонцю тебе печемо. Хай всі члени родини будуть здорові! Хай діти ростуть так швидко, як ти ростеш”. Гарно спечена паска це

велика радість в родині. Її ніс святити до церкви господар, як голова родини, завинену в рушник чи в бесагах. Окрім паски, в кошику або в “пасківнику” несли інші речі до свячення, як: сир, масло, сіль, солонину, хрін, яйця, писанки, а також навіть різне насіння. Зараз після свячення, всі верталися чим-скорше додому, щоб поділитися свяченою паскою і таким способом почати Великодній сніданок. З пасками пов’язані приповідки, як от:

“Без нього паска не освятиться”.

“Така паска, щоби її грім не розбив”.

“Коли не прийду до церкви, то все паску святять”.

Подек, ди на Україні зберігся звичай пекти паски: жовті, білі та чорні. І як пояснює дослідник С. Климиник, жовті пекли для сонця, білі для повітря, а чорні для родючої землі. Крім однієї великої паски господині пекли ще багато маленьких пасочок для кожного члена родини, а також перепічки (маленькі хліби), які роздавали на Великдень бідним. На Гуцульщині був також звичай пекти великий хліб, який називали “стільник”, в який запихали стільки яєць, скільки членів родини і так запікали. Давність паски, як обрядового печива позначається не лиш ритуалами, які виконуються при печенні, але теж декораціями, якими прикрашується паску. Верх паски покритий символічними знаками, виготовленими з тіста, як хрест, солярні знаки, свастика, розетки, листочки, шишечки, а деколи навіть пташки, бджілкі. Декорації пришпилювали стеблами з житнього околоту або вербними прутиками. Навколо паски кладуть обруч чи косу. Все це в давнину мало якесь відношення до поганської релігії і було пов’язане з культом сонця і хліба.

ВЕСІЛЬНЕ ПЕЧИВО

Із 2-ої групи обрядового печива, про яке маємо багато інформацій і яке найкраще зі всіх затрималося в народному ужитку — це весільне печиво.

КОРОВАЙ

До весільних хлібів в першу чергу належить коровай — головний ритуальний хліб, який вважався жертвою для богів в передхристиянських часах, а теж був і причастієм для учасників весілля. З печенням короваю пов’язана велика кількість магичних ритуалів, які є оспівані та пояснені піснями під час його виготовлення та розподілу. Коровай бгають (місять) коровайниці — замужні жінки, які для цього спеціально запрошені і які добре знають своє діло. Звичайно є їх сім (мусить бути непаристе число) і кожна з них, ідучи бгати коровай, приносить зі собою щось із складників, як ось муку, яйця, масло тощо. Коровайниці мусять бути щасливо заміжні жінки і під час бгання не говорити і не думати нічого злого, інакше коровай не вдасться і тоді не буде щасливим молоде подружжя. З весільних пісень довідуємося, що коровайниці, поки починають місити, міють руки, прикрашуються барвінком та просять Господа, Матір Божу, св. Николая, янголів допомогти бгати коровай. У весільних піснях теж пода-

ПИСАНКА

Я — писанка, писана житнім вогнем,
Процідженим через вузесеньку кирстку,
Мене ще леліятимуть у любистку,
Абись-те любили, любили мене.

Котитимусь легко з голодних верхів
В хустині оранжевій, у вишиванці,
Де барви, мов звуки флюярині вранці,
Глибокі, терпкі, мов не з наших віків...

Я кочуся, кочусь із давніх відлунь,
Жорнує мене забуття скам'яніле,
Та я воскресаю, і личко змарніле
Несу на долонях затерплих на грунь.

Лишаються тільки зрадливі рубці
Під воском тугим, барвниками й узором,
І не осягнути їх втомленим зором —
Душею лишень.

Най лакузи-жерці

Поблажно вовтузяться коло багать,
Перунів нових вихваляючи хвацько...
Я писанка вічна, мене так багацько,
Не вистоїть навіть муштрована рать.

м. Чернівці
"Україна", ч. 4, 1990 р.

СИМВОЛИ МАГІЧНОЇ СИЛИ
Виставка писанок і обрядового хліба

ють магічну формулу коровай, а саме: треба взяти води з семи криниць, муки з семи млинів, пшениця мала рости на сімох полях, яєць сім кіп від сімох білих курей. Масло мало бути вбите з молока від сімох корів, стояти в сімох макітрах та в сімох хатах. Дальше описують пісні, що печі спеціально вимітали щовковим віником, срібною кочергою розсували

вуголь, а коровай клали на золоту лопату та всаджували в піч.

Звичайно коровай складався з трьох частин. На самому споді була так звана підошва — круглий корж. На нього клали монети, три пироги і два куски тіста навхрест. Поверх цього клали решту тіста, залишали тільки малу частину на прикраси. Коровай зверху прикрашували символічними фігурами з тіста, як шишки (символ плодovitости), пташки-голуби (символ любови та вірности), символами сонця, місяця та інше. Довкола оперізують коровай обручем-косицею з тіста, а після випечення прикрашують зеленим барвінком та іншим зіллям. Шишку на короваю іноді малювали червоною фарбою, а листочки барвінку позолочували.

В деяких околицях випікали гільце з тіста. На того роду гільце брали гілку з яблінки або вишні, обмотували тістом і запихали в коровай чи велику шишку. Гільце прикрашували барвінком — символ молодости, калиною — символ краси і невинности, колосками жита — символ життя, васильками, м'ятою, хмелем тощо. З короваєм печуть багато маленьких шишечок. Ці шишечки молода роздає, коли ходить по селі просити гостей на весілля. В деяких околицях печуть маленькі калачики, які молода роздає. Коровай роздавали гостями під час весільної гостини. Верх коровай зрізували і давали молодим, а підошву давали музикантам. Головну частину коровай різав дружок та подавав гостям.

ДИВЕНЬ

Крім короваю, на весілля пекли теж дивені; вони круглі з діркою посередині, крізь яку молода дивиться на молодого, коли він входить в хату. Церемоніял цей відбувався так: перед входом молодого до хати, дружби прикладають до очей молоді дивені та й питають: Куди краще видно? Молода відповідає: На всі боки файні люди, але файніший місяць, що з надвір'я сходить (себто молодий). Перед порогом хати прикладають молодому калач до очей та й питають: Куди краще видко? Молодий відповідає: На всі боки, кращі люди, а найфайніша зірка, що в хаті світить (себто молода).

Теж печуть перепійці, лежені, борони гребені тощо.

ПОМИНАЛЬНІ ХЛІБИ

Спеціальні хліби пекли для померлих. Був звичай давати хліб в труну, щоб покійник мав дарунок для душ померлих з його роду. Хліб ставили на труну, а опісля залишали на гробі.

На Спаса є звичай приносити до церкви святити овочі та квіти. В давнину приносили також багато різних калачиків до свячення, які роздавали бідним.

Хліб супроводжував українця від народження до смерти, в буденнім житті і у свято, при праці і при відпочинку, в горю і при добрій долі. З хлібом народ дякував Господеві за добра і з хлібом теж благав ласк Божих. І не диво, бо народ вірив, як каже приказка, що "вське добро за хлібом".

ПРИСЯГА

(З воєнних картин)

На поклик мобілізаційного дзвона 1 серпня 1914 р. покинув Петро Ш. свою молоду жінку, проживши з нею заледве три солодкі місяці.

Але не довго воював. Вже в осени того ж року попав в російський полон.

В неволі пощастило. Приділили його до пільних робіт. На ділі став заступником господаря в молодій московки в одній деревні (селі) Саратовської губернії.

Жив у вигодах і достатках. Господиня годила полоненому, як могла, бо бачила, що доля принесла їй щирого й трудячого робітника, тай... вродливого заступника чоловіка. Робота в господарстві йшла звичайним руслом. Добробут зростав. Западливі руки Петра і дбайливе його господарське око пильнувало цілого хазяйства, як власного.

Прожив Петро в своїй хазяйки до весни 1918 р. В добрі, гаразд і приємности прожив.

Та все-таки тягнуло до дому. Думка линула до полишеної молодій жінки, від якої час від часу діставав вістку. Знав, що війна зруйнувала його господарство, що батько-ненька минулися. Але про себе Ганна писала якось мало...

Скористав Петро з пореволюційного замішання в Росії, попрощав свою господиню й пустився в дорогу додому.

Прийшлося більше йти пішки, чим їхати залізницею. Заледви по шістьох тижнях добився до рідного села С. в Товмацькому повіті.

З дрижанням серця доходив до близьких серцю місць.

Молодий місяченько приманчиво сипав срібним промінням, навіваючи на душу спомини хвиль, пережитих в щастю і молодечому коханню.

Петро минув стареньку церковцю, і ось вже й до власного обійстя дійшов. Легенько торкнув у двері й опинився в теплій, привітливій хатині.

Застав жінку з дійницею в руках, щойно від корови вернулася.

Крикнула від несподівання. Хвилька і страшне ридання вирвалось з грудей вродливої молодичі.

З острахом заступила собою колиску, якої Петро в першій хвилі не завважив.

Голосне ридання жінки збудило приспану в колісці дитину. Захлипало мале, а там і заплакало зі всієї сили...

Немов прибитий громом, якось не сів, а зсунувся Петро на лаву. В одній хвилі зрозумів усе.

— Зрадила! — засичав крізь зуби.

Лють розпирала йому груди.

— Ти! — визвірився до жінки і замість привітання прискочив до неї з кулаками.

— Вб'ю! Як собаку, вб'ю негідницю!

Похилилась молодича, вгнулися коліна.

— Петре, прости. Невинувата! — пролебеділа сердешна.

— А це що?!— кричить Петро несамовито показуючи на колиску: — "Не винувата" — передражнює.

Від пам'яті відходить. Викрикує образливі слова, а там до землі кинув свою кохану Ганнусю, яка в його очах упідлилася зрадою.

Заметушилось в хаті. Крик... Зойк... Вже й сусіди збіглись.

Заспокоюють озвірілого Петра, відтирають зімлілу Ганнуську.

Розповідають просто, як було. Як невинна молодича впала жертвою насильства озвірілих козаків з армії Керенського, які в літі 1917 р. верталися з під Калуша.

Не йме їм Петро віри. Але все таки заспокоївся настільки, що не рветься до жінки з кулаками, і дасть собі сказати слово.

Знеможену молодичу поклали в постіль, дитину вколисали, але ніхто до дому не йде, бо Петро на всі вговорювання все таки вперто повторяє, немов сам до себе: "Вбю, як собаку вбю"...

Якже лишати жінку з таким озвірілим хлопом?

Післали по старого діда Прокопа. Він був на Ганчинім обійстю в часі нападу козаків; він просив їх, благав, щоб лишили молодичу в спокою, та дарма...

Може хоч йому Петро повірить, заспокоїться та перестане грозити смертю нещасній молодичі.

Прийшов старий Прокіп. Додержав слова, бо пообцяв Ганні оправдати її перед чоловіком, як повернеться з війни.

Не відповів Петро на привітання сивовологого дідуся. Мовчки слухав його слів, стверджуваних присягою.

Несподівано однак нова думка блиснула в голві потоптаного в своїх правах чоловіка.

— Що мені ваша присяга!.. — обізався Петро до Прокопа: — Ану, чи вона присягне, що невинувата? Чи зважиться присягнути негідниця?..

А далі з запалом до всіх:

— Присягне, так дарую — а ні, то вбю, а сам далі йду воювати!..

— Добре, Петре! Згода... Пам'ятай про це слово... — каже Прокіп: — завтра підемо до присяги, але нині ходи до мене ночувати...

Погодився Петро. Пішли обидва з Прокопом. Осталися жінки з Ганнусею. Пожалували ще трохи небогу тай розійшлися. Лиш стара Настя залишилася ночувати з побитою нещасною молодичею...

Немов у гарячці пролежав Петро до раня. Завтра

рішиться його доля. Ранесенько пішов старесенький Прокіп на приходство. Стринув його такий же сідоглавий священник.

Вислухав, в чім діло, і погодився провести присягу.

— Нехай прийдуть до мене обоє нині увечорі з двома свідками, — сказав Прокопові на пращання.

Виглядав Петро вечора. День роком йому став. Жадоба пімсти палила огнем, до якого немов доливалось оливи роздумування про його любов до Ганнусі, про той біль серця, з яким кидав він її, йдучи на війну. Забув і за саратівську молодицю...

Немов вилами пхав безконечні години. Коби до вечора ближче...

Примеркалось.

— Ходім! — каже дідусь Прокіп.

Мовчки зібрався Петро. Поступили по дорозі по Петрового стрія і втрійку зайшли до Ганнуськи.

До непізнання змінилась жінка протягом нецілої доби. Почуття страшної кривди й зневаги, нанесеної їй тим, котрого кохала цілою силою молодечої душі, котрого і в думці не зрадила, прибило молодицю гірше, чим спричинена війною страшна трагедія насильства п'яних салдатів і її наслідки.

Бліда з запаленими очима стягнулась з постелі й, улягаючи наомав, цілим селом шанованого дідуса, попленталась також на приходство.

Рада була, що вечірний присмерк прикрив перед людськими очима це страшне її упокорення.

Старенький парох дожидав незвичайних гостей.

В парохіяльній канцелярії стояв на столику хрест і дві свічки.

— Присяги хочеш від жінки? — питає досвідчений душпастир Петра.

— Так, прошу отця-добродія. Як на сповіди кажу: присягне, що невинна в зраді, прошу і забуду — але

як не присягне, вбю зрадницю!.. — слідує відповідь.

— Добре, синку! — каже старенький парох. — Проводив я вам присягу при шлюбі, проведу і сьогодні, бо хочу допомогти вам у вашому горю. Так! так! дітоньки! Присяга велика річ! — мабуть трудна справа, якщо без неї обійтися годі!

Засвітив старенький свічки.

— Так, як при шлюбі, проведу вам присягу, і так, синоньку, — продовжує священник, звертаючись до Петра, — як при шлюбі ти перший присягав твоєї дружині вірність, присягни перший і сьогодні, що ти цієї супружчої вірності не зламав ні разу, а опісля я таку ж присягу відберу й від твоєї жінки!

Спалахнув Петро на ті спокійні слова священника.

— Що ви, єгомость, кажете? Я? Присягати? Ні! Цього не буде!

— Не присягнеш, що не зрадив своєї жінки?!

— Не присягну... Не можу... — боронився Петро й хилить голову в покорі. Пригадав він собі аж тепер рум'яну, круглолицю московку...

— Хто з вас без гріха, нехай перший кине камінь не неї, — повторює Христові слова старенький Його слуга й гасить засвічені до присяги свічки.

З їх світлом гасне й огонь ненависти до жінки, який опанував був серце Петра.

Зате в Гануськи наче щось болоче обірралося в серці: він, її коханий Петро, зраджував й добровільно, бо... не може присягнути...

Заіскрилися очі, гордо піднесла голову...

Та це було лиш хвилину: що було, то пропало. І він і вона — жертви воєнного лихоліття...

Згасла гнівна іскра. Глянула спокійніше на Петра. А він зворушений приступив до неї й вони обоє в злагоді вернулися домів.

"Жіноча Доля", ч. 13, 1930 р.

Зберігаємо правопис оригіналу.

ГАЛИНА ВЕРЕС

МЕНІ НАСНИЛОСЬ...

Мені наснилось: вмерла Україна...

А я була тоді на чужині,

Ввірвалась в душу туга журавлина,

І серце розірвалося в мені.

І закружляли птахи наді мною

Вогнем Чорнобиля, червоні і страшні,

І хтось поїв мене отруйною водою,

І наше сонце згасло у півночі...

Мені здалось, що я стою в пустелі,

В німій пустелі, ніби сирота,

В якої вкрали матір і оселю,

Й навколо мене смерті самота,

Прокинулась! Навколо ранку зорі

Очима миру сяяли вгорі,

Із джерела текла вода прозора,

Трояндою світанок променів.

Краса кругом... Але ж моя Україна

Далеко так... І я на чужині,

А що як справді вмерла там калина,

І крила зупинились на млині...

А що як справді із криниці воду

Уже ніхто не зможе більше пити,

І все украли у мого народу,

І наша воля вічним сном вже спить?..

Світанком літа обрій пломеніє,

І люди тут по-людському живуть,

Чому ж і сонце в чужині не гріє,

Чому ж так сни про рідний край печуть?..

Шевченка очі дивляться у душу,

Й мені ніде спокою не дають,

Мій край в біді... Туди летіти мушу,

Мене там журавлі і діти ждуть...

СОЮЗ УКРАЇНОК У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД

(Продовження)

*Вишивані Вечорниці філії Союзу Українок в Раві Руській, 1934 рік. Стоять: Ірина Мигаль, Мирослава Осідач, *** Мороз, невідома, Іванна Білозор Катерина Гуляк. Сидять: *** Садовська, Ростислава Богачевська, Марійка Падох.*

*The Embroidery Ball of UNWL in Rava Ruska, 1934. Standing Iryna Myhal, Myroslava Osidach, *** Moroz, not known, Ivanna Bilozor, Kateryna Huliak. Seated: *** Sadovsky, Rostyslava Bohachevsky, Maria Padoch.*

Перед українцями, тимчасом, постала загроза 1933 року. Жінки на чолі з Міленою Рудницькою і тут відіграли провідну роль у намаганні допомогти жертвам голоду та рятувати народ. Вістки про голод дійшли на Західню Україну в кінці 1932 року, коли цей голод, який досягнув найбільшої інтенсивності в березні 1933 року, щойно починався. Його розміри перевищували силу людської уяви, в наслідок чого багато людей не могло повірити у справжні масштаби цієї катастрофи. В Галичині створено комітет допомоги Україні, і українці у всіх країнах поселення відразу розпочали збирання фондів на допомогу країні. Та радянський уряд зробив усе, щоб ті, що голодували, не одержали допомоги.

Союз Українок на чолі з Міленою Рудницькою брав участь у діяльності громадського комітету. Щоб більше, жінки видали брошуру про голод різними мовами, звернену до жінок світу, і використали свої зв'язки з Міжнародною Радою Жінок, щоб подати до Ліги Націй відомості про голод. Саме Міжнародна Рада Жінок уможливила обговорення, хоч і обмеженого розміру, в Лізі Націй справи голоду. Та Ліга Націй у цей горезвісний 1933 рік була більш стурбована приходом до влади Адольфа Гітлера, ніж ситуацією на Україні. В додаток, Радянський Союз, використовуючи попит Європи на збіжжя, продавав українське збіжжя за нижчу ціну, ніж ринкова. Держави Європи, рятуючися від злиднів депресії та

інфляції, ласі були на ту можливість одержати дешевше потрібне їм зерно.

На Конгресі Народних Меншостей в 1933 році Рудницькій при допомозі Леді Марджорі Корбет-Ашбі з Англії, Евальла Амменде з Швейцарії та Йогана Мовінкеля з Норвегії вдалося поставити справу голоду на обговорення в закритій сесії цілої Ліги Націй. Мовінкель, який голосував на сесії, намагався переконати своїх колег, що маленька Норвегія готова допомогти Україні, але його підтримали тільки Ірландія, Іспанія та Німеччина. Представники інших народів вважали, що голод — це внутрішня справа Радянського Союзу, в яку не слід втручатися іншим державам. Самі українці досі не здають собі справи, що і Ліга Націй навіть не звернула б увагу на справу голоду, якби не те, що голодом на Україні поцікавилась Міжнародна Рада Жінок. Міжнародна Рада Жінок входила в комісії Ліги; вона стала першою громадською організацією, поєднаною зі спадкоємцем Ліги Націй, з Об'єднаними Націями. Але зацікавлення жінок справою голоду на Україні не мало практичних наслідків. Ніяка інша міжнародна організація не заговорила про голод.

В половині 1930-их років міжнародний рух, жіночий рух та всі рухи за мир і міжнародну співпрацю зазнавали поразки. Ідеологічні засади, на яких ці всі течії побудовані — ідеї здатності людства до самовдосконалення, прогресу, віри в освіту та виховання, свободи і пацифізму — попали під обстріл. Як Німеччина, так і Радянський Союз були втрачені для демократичного табору. А в самому демократичному таборі жіночий рух зайняв друге, а то і третє місце.

Але в Галичині та на інших землях Західної України, як і серед українок на всіх землях українського поселення поза Радянським Союзом, українські жіночі організації розвивались. В 1934 році жінки навіть відбули величавий конгрес всіх представниць всіх українок з усіх земель українського поселення поза Радянським Союзом та створили Всесвітній Союз Українок. Про подібний з'їзд українців з усіх земель українського поселення поза Радянським Союзом чоловіки говорили від 1930 року. Відбувся він, однак, щойно в 1967 році в Нью-Йорку. Чому жінкам вдалось створити сильну жіночу організацію, коли українцям не вдавалось, і коли фемінізм не мав популярності в цілому світі?

Відповідь на це питання дає нам нагоду зрозуміти не тільки історію жіночих організацій, але і досі не висвітлену новітню історію суспільства на Україні. Жіночі організації, навіть коли вони займаються громадськими та політичними справами, звичайно вважають тільки жіночими організаціями. Жіночі організації вважаються другорядними, побічними організаціями. Самі жінки, не во гнів їм говорячи, також рідко пишуть про працю своїх власних організацій. Це стається тому, що жіночі організації постають як громадські, а не як політичні організації.

Політичні групи звичайно постають з чітко очеркненими програмами, але громадські об'єднання рідко коли виразно формулюють теоретичні підстави для напрямку своєї діяльності. Громадські об'єднання виникають, щоб задовільнити певну потребу, і їхні члени не дивляться на свою працю під кутом зору ідеології. Але коли доводиться писати про працю організацій, звичайно не підкреслюємо практичної діяльності організації, а тільки її ідеологічне обґрунтування та цілі. Так громадські організації, розбудовані переважно чоловіками, не раз набирали політичної ваги, а жіночі організації в популярному зрозумінні залишалися надалі тільки жіночими організаціями.

Феміністками українські жінки звали себе нерадо — і то як вже не було іншої характеристики їхньої праці. Це зрозуміло. Фемінізм, явище освіченої верстви жінок, виник в країнах, де жінкам приходилось здобувати ті права, якими користувалися чоловіки — право на освіту, право голосу, рівні права перед законом, право на розпорядження власним майном. На Україні тих прав на мали ані жінки, ані чоловіки — всім українцям приходилося боротися за українські школи, за право на доступ до вищих шкіл, за право на працю, за виборчі права.

Жінок турбували передусім насущні потреби. Жіночі організації виникали не стільки для того, щоб виправдати другорядне становище жінки в громаді, скільки для того, щоб виконати цілком конкретні практичні завдання: зарадити скрутному становищу, полегшити соціальну біду. Боротьба з неписьменністю, зі смертністю немовлят, боротьба за впровадження в побут елементарних правил гігієни — ось за що бралися жінки. На українських землях це були загальнонаціональні кличі, а не тільки програма активності жінок.

На кожному рівні суспільного життя Союз Українок втягав українок до участі у громадських справах. Оскільки українці перебували по суті в колоніальному становищі, то активність жінок виправдувалась патріотичними почуттями. А потенціально опозицію чоловіків до жіночої діяльності злагіднював той факт, що жінка мала доступ до міжнародного форуму, тоді як чоловіки такого доступу не мали.

Чим жвавіше бралися жінки до громадської праці, тим частіше натрапляли на труднощі, спричинені їхнім безправним становищем. Домагаючись прав, жінки мимоволі підтримували фемінізм, хоч не дуже над тим задумувались. Так вивчення історії Союзу Українок навітлює досі невивчену форму фемінізму — фемінізм, який проявляється в країнах, які, виборюючи собі національну самостійність, намагаються також поліпшити рівень життя власного населення. Тут чи не найбільшим досягненням українського фемінізму є те, що він допоміг на західних землях України модернізувати село.

Продовження в наступному числі.

БЕРЕГІНЯ, ЧИ РАБІНЯ КОМУНІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ?

Продовження

Лише в одній з доступних мені статтей Д. Туз, "Поверніть мадонні любов" авторка пише про співвідношення між шкідливими екологічними умовами праці і недомаганнями жінок, як спонтанні аборти, мертвонародженість, безплідність та покликується на статистичні дані міського відділу охорони здоров'я в Чернівцях. Стверджує також що "Преса, знявши табу на всі теми суспільно-політичного життя, боїться втратити цноту, заговоривши про жіночі питання відверто і прямо, без високих слів і жалюгідних евфемізмів. Замовчується цілий комплекс проблем, пов'язаних з фізіологією жінки, які вже давно із суто медичних перетворилися на соціальні". Далі питає: "До яких пір те, що пов'язано з особливостями нашого жіночого організму вважатиметься непристойним? І чи не ми самі, наша зайва скромність призводить до того, що говорити на цю тему вважають соромом?" Пише також, що різні керівники вважають, що вагітна має право на легшу роботу тоді як "видно" і не помагає навіть лікарська посвідка, яка стверджує вагітність.

На наслідки такого поступовання звертає увагу також Валентина Усенко у статті "Клопоти «упривілейованих»". У статистиці смертності немовлят 30% припадає на дітей з природженими вадами. Авторка вважає, що "Це наслідок і того, що вагітні працюють в шкідливих умовах, що нехтується правило, за яким переводять на легшу роботу майбутню матір з перших днів вагітності, зберігаючи її середній заробіток. Ми чуємо — для цього бракує коштів..." Також пропонує, щоб при помочі депутатів "вже цього року ратифікувати міжнародну Конвенцію про права дитини, створити державно-громадську програму «Дитинство». Діти чекати не можуть. Вони наше сьогодні, а не тільки майбутнє". У статті С. Павличко й інших авторів статистика, що відноситься до жінок і дітей:

в СРСР:

- 6,000.000 абортів річно — мабуть, найбільше в світі (в США між 1,200.000 і 1,330.000);

в Україні:

- 14.5 смертності немовлят на рік на 1,000 населення;
- 30,000 жінок не доношують вагітності;
- 14,000 дітей родиться з фізичними і психічними вадами;
- 4,000 дітей виховується в дитячих будинках;
- 9,000 дітей виховується в сиротинцях;
- 5,000 немовлят, приміщених в інституціях, — це діти, залишені матерями, звичайно незаміжними, або діти алкоголіків, наркоманів і в'язнів.

Брак кваліфікованих лікарів, медикаментів, шприців часто спричиняють смерть немовлят та матерів.

Фото Сергія Буковського "Радянська жінка" 1990 рік ч. 2. "Soviet Woman," 1990 #2. Photo: Serhij Bukovsky.

В останніх роках 25% дітей в Україні вважається практично здоровими. У вищезгаданій статті В. Усенко пише, що теперішнє жалюгідне становище жінок і дітей — "це наслідки наших економічних, екологічних негараздів, результат залишкових витрат на медицину, освіту. Але це й низький рівень духовності, культури населення, забули про культ матері і дитини." В часи "гласності" і "перебудови" цікава реакція на ці проблеми жінок на високих становищах в комуністичній ієрархії. В інтерв'ю, яке провела головний редактор "Радянської жінки" Лідія Мазур в липні 1989 р. з Валентиною Шевченко, на питання, чим можна зарадити цьому, що "серед тих, хто зайнятий важкою фізичною працею «прекрасна стаття» становить 80%, жінки переважають й серед тих, хто заступає в третю зміну". В. Шевченко відповіла: "Проблеми дійсно гострі й пекучі і вони не стільки суто жіночі, скільки загальносуспільні. Розумію, що викличу невдоволення читачок, але скажу: ці проблеми в певній мірі породжені і нашою жіночою пасивністю, недостатньою правовою грамотністю. Основами законодавства про працю робота жінок у нічні зміни заборонена і допускається лише як тимчасовий захід. Гуманно, справедливо? Так. Інша справа, як ці та інші положення щодо жінок трактуються, як вони реалізуються в суспільній практиці. Скільки є ще господарських керівників різних рангів, у яких підхід до трудівниці один — була б максимальна виробнича віддача, причому будь-якою ціною — здоров'я, вільного часу, сімейного благопо-

луччя, а все інше їх мало турбує. Не знімаю відповідальності за це і з себе". В. Шевченко нічого не говорить чи і які заходи вона сама робила, щоб полегшити долю жінок і відповідальність скидає на профспілки, ради трудових колективів, прокурорів, лікарів, жіночі ради. При кінці інтерв'ю заявляє, "що глибоко поважає жінок за вроджений розум, за душевну красу. За вміння бути вірною, підставити плече у важку хвилину. Але часом хочеться відчутти свою слабкість і оте блоківське, у високому розумінні, слугування чоловіків. І, до речі, якщо добре жінці, добре й чоловікові". Ось ідеал партократки в країні, в якій 80% жінок запрягли до невідільної праці.

Галина Литвинова, відповідальний секретар Республіканської Ради Жінок, у статті "Не посієш — не зазеленіє" (лютий 1990 р.) пише про жіночі ради, що вони не мають ні прав, ні фондів і "від них залежить хіба що громадська думка, котра склалася навколо жіночих проблем". Наводить кілька випадків, коли жіночі ради добилися невеликих успіхів. Поза тим тон її статті не надто оптимістичний, коли вона стверджує, що "Не всі жіночі ради психологічно готові змінювати форми роботи, розширювати діапазон своєї діяльності, прилучитися до розв'язання глобальних проблем". Г. Литвинова все ж таки "перебудувалася", коли заявляє, що в "сучасній науковій концепції жіночого руху, є свої білі плями". В кінці приходить до висновку: "Далеко не всіх цікавить і захоплює вкорінене, традиційне у роботі жіноцтво. Та все, що відбувається десь, рано чи пізно приходить і в нашу республіку. Виникнення різних громадських жіночих формувань, насамперед об'єднань за інтересами — неминучий і закономірний процес розвитку жіночого руху. З цим треба рахуватися. Ціна самотності, несхожості зросла. Не завадило б придивитися і до стилю роботи зарубіжних жіночих організацій... А правила і традиції ми можемо встановлювати, створювати й розвивати самі, не копіюючи інших".

В заключенні С. Павличко ставить питання, що принесли жінкам в Україні демократизація і перебудова. Висновки — давні організації сьогодні неактуальні, вони не віддзеркалюють ані не відчують існуючої кризи в житті жінок. Жіночий рух не існує — його ідеологія невідома або непопулярна. Виглядає, що жінки не є готові боротися за свої права, права людини.

Нові політичні об'єднання не мають у своїх програмах жіночого питання, не висувають його і жінки, які беруть участь у з'їздах. На установчому з'їзді Руху в 1989 р. на 1,109 делегатів було 98 жінок, до керівних органів увійшло 45 чоловіків і 3 жінки. На другому з'їзді Руху в 1990 р. на 2,020 делегатів було 203 жінки, до проводу увійшло 17 чоловіків і 2 жінки. На обох з'їздах серед доповідачів не було ні однієї жінки, не було їх і в президії. Про працю Жіночої Громади при Русі говорив М. Горинь. В заяві Руху в лютому 1990 р. в справі охорони здоров'я дітей ска-

зано, що жінка є передусім матір'ю. С. Павличко заважає, що легше повалити однопартійну систему, як змінити культурні і політичні стереотипи суспільства, головню тоді, коли воно не має демократичних традицій.

В інтерв'ю "Українські жінки в Русі" Євген Сверстюк розказує: "Жінки в Русі відіграють ту саму роль, що і в житті, вони *голови тіньових кабінетів*, не можемо сказати, що в нас жінка грає якусь третю роль. Я тільки сказав би, що за своїм соціальним положенням вона надзвичайно поневолена, вона страшенно пригнічена життям. На ній тримається сім'я, діти і вона ще й приносить додому заробітну плату". Про чоловіків Є. Сверстюк каже: "Думаю, що багато функцій жіночих треба було б передати чоловікам. Чоловіки швидко лібералізуються, так би мовити, звільняються від багатьох обов'язків, в тому числі від елементарного і основного". Він має на увазі чоловіків із партійними квитками і з забезпеченими посадами, однак не подає характеристики чоловіків без партійних квитків, тому можна здогадуватися, що їх настанова така сама. Доказом цього є хоч би спостереження А. Решетюка, що чоловіки "охоче поступаються жінкам професіями, яких самі унікають".

За словами С. Павличко, нечисленні жінки-інтелектуалістки у проводах демократичних угруповань вважають жіноче питання за другорядне. Їх пріоритети — це самостійна Україна, свобода релігії, проблеми економічні та екологічні. Ці пріоритети самозрозумілі з тим застереженням, що жіноче питання тісно пов'язане з економічними і екологічними проблемами. Суспільство, в якому жінки становлять 80% робітників, зайнятих важкою фізичною працею, в якому катастрофально зменшився приріст населення внаслідок непосильної праці жінок в жакливіх екологічних умовах, в якому кожного року родяться тисячі калік, в якому на жіночі плечі лягли додатковим тягарем жалюгідні побутові обставини, домашні обов'язки і виховання дітей, не може вважати цю ситуацію за другорядну. Тут не йде мова про незнаний чи непопулярний жіночий рух, а про права людини та життєві інтереси народу. Жінки стали жертвами будови комунізму. Чи залишаться вони також жертвами демократизації?

В березні 1990 р. до Верховної Ради УРСР на 450 депутатів увійшло 13 жінок. В "Радянській жінці" під заголовком "Привезіть нам Україну" в серпні 1990 р. надруковане інтерв'ю з депутатками, в якому подані їх знімки, деякі біографічні дані, родинний стан, а також, яку ділянку вважають за найважливішу і планують присвятити їй свою працю. Людмила Шушуріна, заступник головного редактора "Радянської жінки", яка провела інтерв'ю, вказує на різницю між теперішніми членами парламенту і колишніми, яких було 30% у Верховній Раді. В минулому кандидатури визначала партія, а "виборці одностайно віддавали їм свої голоси... Їм місце на парламентському Олімпі забезпечувалось автоматично разом із врученням

відповідного портфеля і аж до скопу на цій посаді". Про сьогоднішніх депутаток пише, що вони здобули свої місця в нелегкій, безкомпромісовій боротьбі і ... "всі вони хочуть працювати в парламентах, вкладаючи в цю нову для себе роботу і компетентність, і совість, і пристрасність". Сім з поміж них бажають працювати в комісії у справах жінок, охорони сім'ї, материнства і дітей, вважаючи, що в цій комісії наче у фокусі сконцентровано всі проблеми суспільства, а також, що у процесі перебудови неодмінно відбуватиметься і соціальне розкріпачення жінок. Інші вибрали охорону здоров'я, передусім поміж дітям Чорнобильської зони, культуру і духовне відродження, народну освіту, економічну реформу, екологію. До своїх завдань парламентаристки ставляться серйозно, з почуттям відповідальності.

Успіх депутаток був би напевно більший, коли б їх підтримали жінки, яким вони хочуть присвятити свою працю. Покищо лишається лише сподівання, що загал жіноцтва з часом усвідомить своє поневолення та скине ярмо, яке на нього наложив комуністична система.

США

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІЯЛИ

Hadzewycz, Roma. "Second all-Ukrainian congress of Rukh concludes in Kiev". *Ukrainian weekly*. 44:1+, November 4, 1990.

Pavlychko, Solomiya. "The role of women in Rukh and Ukraine's society in the 1990s". *Ukrainian weekly*. 14:5+, April 3, 1990, 15:8+, April 15, 1990.

Сверстюк, Євген. "Українські жінки в "Русі". Інтерв'ю. *Наше життя*, 47:12-14, травень 1990.

Чорновіл, Вячеслав. "Рух на роздоріжжі". *Свобода*, 238:4, 13 грудня 1990.

УКРАЇНА

Брязгунов, Юрій. "Мона Ліза з кайлом і ломом". *Молодь України*, 10 квітня 1990.

Калита, Василь. "Закрита тема"? *Радянська жінка*, 2:38-30, лютий 1990.

Литвинова, Галина. "Не посієш — не зазеленіє". *Радянська жінка*, 2:26-27, лютий 1990.

Машика, Т. "Соціально-економічні фактори демографічної поведінки молодих сімей". *Економіка Радянської України*, 4:27-32, квітень 1982.

Петрушенко, Микола. "Хто захистить Ніну Олексіївну". *Радянська жінка*, 6:14-15, червень 1990.

"Привезіть нам Україну". Інтерв'ю з депутатками до Верховної Ради України. *Радянська жінка*, 8:2-6, серпень 1990.

Решетюк, Арнольд. "Чому ми так не любимо жінок?". *Радянська жінка*, 2:4-6, лютий 1990.

Туз, Д. "Поверніть мадонні любов". *Робітничка газета*, 207:1, 8 вересня 1990.

Усенко, Валентина. "Клопоти "привілейованих", або задля чого нам, дорослим жити". Інтерв'ю. *Радянська жінка*, 6:2-3, червень 1990.

Чернишівська, Тетяна. "На жаль, моя мама — доярка". *Радянська жінка*, 6:14, червень 1990.

Шевченко, Валентина. "Добре людям — добре мені". Інтерв'ю. *Радянська жінка*, 7:2-4, липень 1989.

ЧОРНОБИЛЬ — НЕЗАЖИВАЮЧА РАНА

Про Чорнобиль написано багато — тисячі газетних і журнальних статей, книги, створено десятки документальних кінофільмів. Але масштаби чорнобильської катастрофи все ще не виявлені до кінця. Вчені висувують різні прогнози, однак лише старанне вивчення стану здоров'я наступних поколінь дасть змогу скласти більш-менш правильне уявлення про наслідки цієї катастрофи віку, чи не найбільшої не лише в історії нашого народу, але й людства.

Справа ускладнюється, однак, ще й тим, що центральний комуністичний уряд, незважаючи на давно проголошену гласність і "нове мислення", не спішить розказати світові, і в першу чергу своєму народові, всю правду про Чорнобиль, не шукає шляхів до ліквідації наслідків нуклеарного вибуху.

У пам'яті ще свіжі факти п'ятирічної давности, коли радянський уряд намагався затаїти правду про вибух на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС) і про загрозу, що нависла над величезною територією України, Білорусії, Прибалтики, країн Західної Європи. Світ дізнався про катастрофу лише у понеділок, 28 квітня, коли у скандинавських країнах різко підвищилася радіація. Перше повідомлення прийшло зі Швеції. Пізніше забили на сполох

Данія, Норвегія, Фінляндія. І лише після того Радянський Союз змушений був визнати, що "сталася аварія на атомній електростанції у місті Чорнобиль". Офіційна евакуація почалася через 36 годин після вибуху, а до того населення в небезпечній зоні не дістало навіть вказівок не виходити з дому і закрити всі вікна і двері. А коли радіоактивні речовини, викинені при вибуху у повітря, осідали на вулиці Києва, на Хрещатику відбувалася першотравнева парада.

Американський уряд запропонував тоді допомогти загасити пожежу на Чорнобильській атомній електростанції і надати медичну допомогу пострадалим, але Кремль відкинув цю пропозицію, тим самим збільшивши кількість жертв, бо горючий реактор став причиною виникнення радіоактивності, яка в тисячу разів перевищувала радіоактивність після скинення атомної бомби на Гірошіму у 1945 році. Як не дивно, але світ і досі не знає, скільки людей загинуло у перші хвилини після вибуху реактора

Українські вчені, письменники, керівники Руху, депутати з Народної Ради у парламентах республіки розуміють, що надіятися на Москву не можна і справу Чорнобиля треба брати у свої руки. Ще од-

Д-р Іван Валеня. Dr Ivan Valenya фото: Дам'ян Кордуба

ним кроком у цьому напрямі був приїзд до Сполучених Штатів Америки у лютому цього року д-ра Івана Валені, заступника голови (Володимир Яворівський) комісії Верховної Ради України у справі Чорнобильської катастрофи. Він зустрівся з українськими громадами Нью-Йорку, Ньюарку та інших міст Америки, розповів багато сумних фактів про Чорнобиль.

Хоч минає п'ять років з дня катастрофи, загроза дальшого отруєння населення радіацією не зникає, бо величезна територія України забруднена. "Два мільйони населення прийняли шкідливу дозу радіації, — сказав д-р І. Валеня. — Серед них є 360 тисяч дітей, а 13 тисяч до 14 років життя хворіють на щитовидну залозу й на рака, і для них уже виходу нема. Сто тисяч молодих людей віком від 25 до 40 років, які брали участь у ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи, вмирають повільною смертю. Але про це всі мовчать".

Часто читаю в газетах, що "зелені", "екологісти" та інші "миротворці" на Заході, які виступають на мітингах, проводять демонстрації, голодівки, вимагають повної ліквідації нуклеарної енергетики, закриття атомних електростанцій у вільному світі. Але не пам'ятаю, щоб вони протестували проти пуску реакторів на Чорнобильській атомній електростанції, яка загрожує людству.

Усвідомивши небезпеку, яку і далі таять у собі чорнобильські реактори, народ України останнім часом виступив з різкою вимогою негайно закрити Чорнобильську атомну електростанцію. І хоч Москва плянувала продовжити працю станції, парламент України прийняв рішення до 1995 року закрити її. Це неабияка перемога. Вона ще раз підтверджує, що "народ — велика сила". Крім того, запроваджено мораторіум на будівництво в Україні нуклеарних електростанцій.

Останнім часом вчених непокоїть інша проблема, яка становить неменшу загрозу — сама 30-кілометрова зона навколо Чорнобильської АЕС, забруднена частинками нуклеарного палива. Спеціалісти підраховували, що під час вибуху в навколишнє середовище було викинуто 180 тонн радіоактивних речовин, до складу яких входять 350 (!) видів радіоактивних ізотопів, а це більше, ніж за всі проведені на Землі нуклеарні вибухи. Для порівняння скажу, що у Гірошімі було викинуто всього 20 кілограмів радіоактивних речовин.

РЕКВІЄМ

Встанемо всі ми і їх пом'янем!
Чашу гіркого напою осушим...

Встанемо всі, поки ще ми живем,
Поки горить ще вогонь в наших душах!

Встанемо всі ми і їх пом'янем!
Тих, що в холодних снігах замерзали,

Тих, що в афганських містах помирали...
Впали вони, і тому ми живем...

Всі вони націй еліта були.
Матір пречиста! Куди їх поділи?
Наших апостолів розіп'яли,
Наших пророків у тюрмах згноїли!

Встанем!
Хай будем достойні їх ми,
Щоб називатись на світі Людьми!

Д-р І. Валеня розповів, що в Україні бояться весняної повені, бо тоді радіоактивний бруд міг би бути змитий і потрапити на інші території України. Крім того, частина його могла б попасти у Дніпро і понести радіацію аж у Чорне море. На щастя, останніми роками не було снігових зим і не було повені на Дніпрі.

"Тепер ведуться дослідження на затруєння плутонієм деяких ділянок Києва, — сказав гість з України.— І якщо це підтвердиться, то треба буде виселити все населення столиці... В Україні немає статистичних даних про наслідки катастрофи. Їх почали збирати від літа минулого року. Створено також комісію, що досліджує злочини, вчинені тими, які приховували перед народом правду про розміри катастрофи", — підкреслив д-р І. Валеня, який займається проблемами радіації і має чимало наукових праць з цієї ділянки.

"Проблем, зв'язаних з Чорнобилем, багато, а Україна технічно неготова їх вирішити, — сказав на закінчення науковець. — Та, зрештою, немає нині у світі країни, яка була б готова розв'язати цю проблему. Москові трагедія не загрожує, вона далеко. А в Україні майже кожна родина відчула на собі чорнобильську трагедію".

Основний тягар боротьби з ліквідацією наслідків катастрофи ліг на Україну. Тому вчені, суспільні і політичні діячі на Батьківщині шукають міжнародних зв'язків, співпраці з компетентними науковцями, спеціалістами із зарубіжних країн, щоб спільно вирішити наболілі проблеми.

Протягом багатьох років, можливо, навіть протягом життя кількох поколінь Чорнобиль залишиться незагоєною раною на тілі не лише українців, але й інших народів світу. Тому спільними зусиллями треба шукати шляхів, як врятувати людство від дальшого винищення.

Ірина Чайківська

"Любов і повага до народного мистецтва минулих сторіч означає любов і повагу до минулого народу і до його майбутнього."

(Григорій Логвин)

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

НАБУВАЙТЕ ВИДАННЯ СФУЖО

Нова книжка:
„Український народний одяг”

Передплата:
\$40.00 кан.
\$35.00 амер.

WORLD FEDERATION
OF UKRAINIAN
WOMEN'S ORGANIZATIONS

Executive Office:
278 Bathurst St.
Toronto, Ontario
Canada M5T 2S3
Tel.: (416) 366-4299

Mailing Address:
P.O. Box 261-Postal Station "M"
Toronto, Ontario
Canada M6S 4T3

ДО СКЛАДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СФУЖО

Вельмишановні Пані!

З приємністю повідомляємо, що книжка "Український народний одяг" є в друку. В квітні-травні сподіваємося отримати її з друкарні.

Пригадуємо, що в книжці є понад 70 кольорових рисунків і знімок, 50 чорно-білих старих знімок і 70 рисунків.

Доцільним було б, щоб Складові Організації розпродали книжку з 15-ти відсотковим приходом для себе.

Просимо переглянути Ваші можливості передплатити видання.

Л. Бурачинська (членка комісії)

Н. Даниленко (реф. народного мистецтва)

Вісті з Централі

В обіжнику в організаційних справах сказано, що приєднання нового членства, зокрема молодшого, — це єдина запорука дальшого існування СУА. Далі подані напрямні праці для організаційних референток Округ, що стосуються організування нових відділів в різних місцевостях, де є скупчення українців. В більших чи менших громадах треба шукати можливостей для заснування відділу.

Для приєднання членства до відділів треба створити в Округах комісії з організаційних референток, які опрацюють плян акції.

Організаційні референтки відділів співпрацюють з комісією Округи.

В справі членок, які міняють місце замешкання, щоб їх не втратити, треба подати їм відділ, який є в даній місцевості, або запропонувати, щоб далі залишилися у своєму відділі, або стали вільними членами СУА.

Одні сходини в році повинні бути присвячені організаційним справам, на яких пояснюється статут, обговорюються "Вісті з Централі", дискутується над резолюціями чи ухвалами з'їздів тощо.

Успіх у збільшенні членства залежатиме від позитивної настанови нас усіх.

Нам пишуть...

23 лютого 1991

Після прочитання "одним душом" лютого числа "Нашого Життя" спішу відразу привітати редакцію з успіхом! Це число особливо цікаве, корисне, інформативне, будуюче і стимулююче!

Якби то кожна жінка (і чоловік — тим більше!) нашої діаспори дістали в руки такі числа нашого журналу! Позичаймо його тим, що не мають його, а також порадьмо делікатно прочитати тим, хто передплачує, але не читає. Яка втрата — для свого власного зросту...

Надія Дейчаківська

Клівленд, Огайо — 12-ий Відділ СУА

ПОДАРУНОК ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ У ЛИТВИ

Цікава вістка надійшла до редакції від 30-го Відділу СУА в Йонкерсі. Відділ одержав листа від керівника української недільної школи у Вільнюсі, столиці Литви. Він просить прислати записи "З вірою приступіть", які 30-ий Відділ видав у 1988 році для дітей, що пригтовляються до першого Св. Причастя.

Як повідомляють, Відділ зразу вислав бажані записи як дарунок для наших дітей у Литві.

Редакція

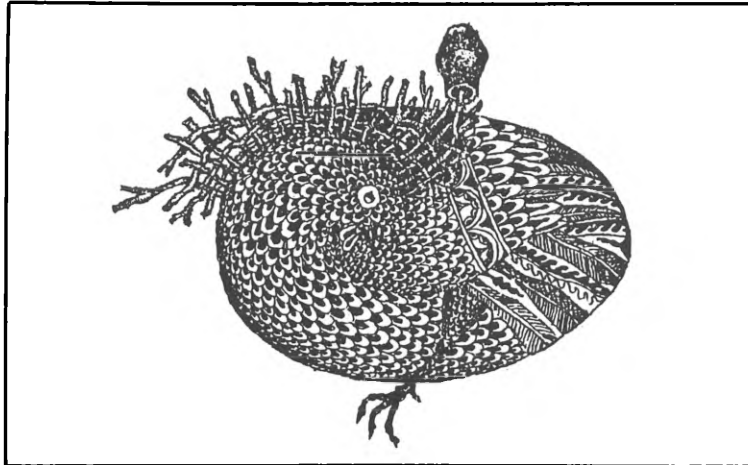
OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL. XLVIII

APRIL 1991

Editor: Marta Baczynsky

Володимир Кауфман. "Писанка — екслібрисанка" офорт.
Volodymyr Kaufman: "Pysanka-exlibris-anka".

CHRIST IS RISEN!

ON THIS EASTER HOLIDAY WE EXTEND OUR GREETINGS TO HONORARY PRESIDENTS LIDIA BURACHYNSKY; TO ALL HONORARY MEMBERS OF OUR ORGANIZATION; TO MEMBERS-AT-LARGE AND TO THE GENERAL MEMBERSHIP; TO OUR BROTHERS AND SISTERS IN UKRAINE; AND TO ALL UKRAINIANS THROUGHOUT THE WORLD.

**THE NATIONAL BOARD OF THE
UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE of AMERICA**

ASTERS

At midnight, in the garden, asters brown
Each washed herself in dew, put on her crown,
And waited for the rosy morn to break
And spread our rainbow rainment for her sake.

The asters in their drowziness were dreaming
Of silken grasses and of sunshine gleaming,
A fairy region would their fancies bring
Of fadeless flowers in eternal spring.

Thus in the garden did the asters stay
And their September dreaming longed for May...
But cold rain every morning on them swept
And there behind a bush a chill wind wept...

Around them, a vast prison, spread the plain,
They saw their hopes to live were all in vain;
They bound their heads and died.... As if to flout,
The sun above their corpses then blazed out!

Oleksander Oles

(Translated into English verse by C.H. Andrusyshen and Watson Kirkconnell. From "The Ukrainian Poets" 1963, University of Toronto Press.)

TAMARA STADNYCHENKO

CHORNOBYL A RETROSPECTIVE ON SEMANTICS

As an English instructor at the Pennsylvania State University I often assign themes based on contemporary issues. Students frequently choose to write on nuclear energy; within the parameters of the assignment they occasionally opt to investigate nuclear disasters and accidents. Among these, naturally, they include Three Mile Island and Chernobyl. Since the first of these is a "local" phenomenon, there is no difficulty locating the site of the accident in Pennsylvania. Chernobyl is a different matter. Almost invariably the students refer to Chernobyl as a Russian disaster, a Russian problem, a Russian catastrophe. My immediate response is to give a brief explanation about the structure of the Union of Soviet Socialist Republics, an explanation that includes a list of all the Soviet republics, an explanation that pointedly distinguishes Russia as only one of fifteen. Most of my students never make the same mistake twice; some may even leave my class knowing that Estonia, Ukraine, and Uzbekistan are not parts of Russia.

I am always annoyed, yet never surprised at their confusion. These are students, who like most Americans, have heard the terms Union of Soviet Socialist Republics, Soviet Union and Russia used interchangeably for years. Their mistake is a mistake that has been induced and repeatedly encouraged by television anchors and editors of the popular magazines they read. They have also heard politicians speak of Russians in a way that presumes that all citizens of the Soviet Union belong to this ethnic classification.

When the nuclear reactor at Chernobyl blew, the media immediately pronounced it a Russian tragedy. Magazine covers screamed "Russia" in letters two inches high; television commentators proclaimed "Russia" while pointing to Kiev on a map of the U.S.S.R. On a radio broadcast about Chernobyl on the program "Face Off," both Senator Edward Kennedy and Senator Robert Dole consistently referred to the "Russian" nuclear reactor and the "Russian" victims. When Barbara Walters conducted an interview with Dr. Robert Gale, the American doctor who flew to the Soviet Union to perform bone marrow transplants on some of those affected by heavy doses of radiation, she never used the word Ukraine. Dr. Gale did not dispute or question her constant allusion to Russia and the Russians; in a book he subsequently wrote about his experiences, he himself referred to Ukraine only sporadically.

Like most Ukrainians I was outraged, both at the scope of the disaster that had befallen the country I had

been raised to love and revere and at the ignorance of public figures who obscured the real location of the disaster and the real identity of the victims. It did not much matter whether the "Russian" was careless or deliberate; it mattered only that "Russian" was almost universally used by these people and placidly accepted by an uninformed public which then parroted "Russian" whenever the subject of Chernobyl was mentioned. For many Ukrainian-Americans this made the nuclear disaster even more painful.

Ukrainians in America responded to the events at Chernobyl by demonstrating before the Russian embassy in Washington, by holding candlelight vigils throughout American cities, by pleading with Moscow to evacuate the area around Chernobyl and to provide adequate care for the innocent victims of the accident. Relief efforts were launched; medicines and other necessities were collected and sent to Ukraine. Many also felt the need to make America aware of the political realities that had made the disaster at Chernobyl possible, one of those political realities being America's lack of awareness about Ukraine and its relationship to Moscow. The Ukrainian famine had been covered up by Moscow and virtually ignored by the West for fifty years. Would the Ukrainian nuclear disaster be a sequel to this? Moscow had tried to keep the accident a secret from the West and was forced to admit that it had occurred only after Western European nations became alarmed by abnormal levels of radioactivity. What would stop Moscow from downplaying the threat to Ukrainian lives if the world did not know that Ukrainian lives were at stake?

Many feared that this would happen. They wrote letters to television stations, to media personalities, to editors, to officials in Washington, protesting Moscow's reckless endangerment of Ukrainian lives and protesting the indiscriminate use of "Russia" and "Russian" in stories and speeches and reports on Chernobyl. Some of the letters made an impact. Some appeared in U.S. News and World Report, Time, Newsweek, Insight and other magazines. Newspaper stories about Chernobyl began to mention "Ukrainian", if not exclusively, at least more often.

I too wrote letters. Two of those letters were sent to Senators Kennedy and Dole to protest their inaccurate use of "Russia" and "Russian" on the "Face Off" radio program. A similar letter was sent to Barbara Walters after her interview with Dr. Gale. While I never heard from Ms. Walters, each of the Senators wrote me a per-

sonal letter apologizing for their oversight. Senator Kennedy's letter was curt; he acknowledged his error and assured me that "the plight of nationalists in all the Soviet republics" had concerned him since he was first elected to the Senate. Senator Dole's letter was more detailed:

On Tuesday, May 13, in a "Face Off" radio broadcast, Senator Kennedy and I mistakenly referred to the people and area of Ukraine as Russian. I wish to thank you for taking the time to bring this to my attention.

It has become an unfortunate American habit to use the term "Russian" to characterize all people and places within the USSR. This can be traced back to the time of the Czar and the Alaskan Land Purchase; at that time all of the land was called Russia. The United States' intervention in the Russian Civil War reinforced the notion that everything in northern Asia is "Russian".

No insult was intended in my use of this terminology; the word "Russian" was chosen only for expediency because of the time limits of the "Face Off" format.

As an admirer of the cultural and social contributions Ukrainians have made in this country and in the USSR, I will try hard to be more sensitive to the need to accurately refer to Ukraine and its fine people.

Neither letter was much of a consolation. Of the two, the letter from Senator Dole was the more frustrating as it highlighted the depth of American misunderstanding of Ukraine, Ukrainians, and their place in both the Russian Empire of the Czars and the Soviet Empire of the communist era.

Five years have passed since I received these telling letters. In those five years Ukraine, like most of Eastern Europe, has changed. Perhaps no other incident has been as instrumental in provoking the changes in Ukraine as the nuclear disaster at Chernobyl. Many visitors from Ukraine, those who are political activists and those who are ordinary people, see Chernobyl as the proverbial straw that broke the camel's back. It has been referred to "the final blow," the "ultimate act of genocide" by RUKH's Orest Vlokh, Mykhailo Horyn and countless others. It can be viewed as one of the most important catalysts that spawned the move toward democratization and autonomy in Ukraine. Chernobyl, has become a symbol of something so horrific and tragic that it has become a rallying cry for those who are working to bring about reform and restitution of long abandoned rights, freedoms, and privileges. Among those rights and privileges sought is the right to refuse to allow other nuclear reactors to be built on Ukrainian soil and the privilege of protecting Ukrainians from hazardous wastes and other pollutants that are the results of Moscow's indifference to the risks these pollutants pose to human lives.

America has noticed the changes. Journalists who

five years ago rarely bothered to acknowledge the existence of Ukraine have discovered that it exists and that it is a sleeping giant that can be the key to the disintegration of the entire Soviet Union. Articles on Ukraine are published in reputable and established weekly magazines. The New York Times, the Washington Post, the Christian Science Monitor, and the Philadelphia Inquirer have published material based on interviews with members of RUKH and other nationalist organizations in Ukraine. They are taken seriously and they appear on the front pages of these newspapers, no longer relegated to space reserved for "other international news." Network television has also recognized Ukraine. News programs and documentaries on events and people in the Soviet Union are no longer focused solely on events in Moscow. Ukrainian activists travel to Washington and meet with high ranking members of Congress and representatives from the State Department.

Chernobyl continues to resurface as a media event and a political reality. In Congress, representatives who have long supported Ukrainian causes and those who have only recently begun to take an active interest in Ukraine refer to Chernobyl as a symbol of *Ukraine's* tragic history. Their words are inscribed in the Congressional Record, noted and preserved for posterity. In a recent PBS special on the Soviet Union, Chernobyl was the topic of an entire two hour segment. The Children of Chernobyl Relief Fund has recently been the focus of a prime time news special. Extensive articles on the tragedy and its long term effects have appeared in various newspapers and magazines. In each case, the journalists have called Chernobyl a *Ukrainian* tragedy.

Just recently Time and Newsweek ran concurrent stories on plans to make Chernobyl a tourist attraction. Neither of the articles mentions Russia. The writers have accurately placed Chernobyl and its victims in Ukraine. The war over nomenclature seems to have been won. One wonders how much this matters to those who are living with Chernobyl's legacy.

Post Script: Shortly after this article was submitted to the editors of Our Life magazine, I came across an information bulletin distributed by AHRU. Among the requests for donations of money and vitamins for the children of Chernobyl was an item from the Wall Street Journal about the World Health Organization's plans to build "an international center for radiation-induced health problems for the victims of the Chernobyl nuclear disaster." The proposed site of the center is Obninsk which is approximately sixty miles southwest of Moscow. Recipients of AHRU's bulletin were urged to write to WHO, the United Nations, and members of Congress to urge that the center be built near Chernobyl instead.

WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS RECEIVES NGO STATUS AT UNITED NATIONS

The World Federation of Ukrainian Women's Organizations has been granted the NGO (Non-Governmental Organizations) status with the United Nations Department of Public Information (DPI). The Federation is the first Ukrainian organization to have achieved this distinction.

The two official representatives from WFUWO to NGO/DPI are: Lidia Hladky, WFUWO's Chairperson for International Affairs, and the alternate representative Nadia I. Ratycz, member of WFUWO's Public Relations Commission.

The WFUWO was founded in 1948. Its membership lists 24 Ukrainian women's organizations of national stature. UNWLA is an active member in the organization. The newest member to join WFUWO is the Ukrainian National Women's League of Poland.

Without doubt the achievement of the NGO status is very important for any organization. Membership in

NGO's at the United Nations carries with it coveted privileges and opportunities to work on behalf of the world legislative body and at the same time promote the policies of ones own constituency within the framework of UN's goals and resolutions. NGO's, who are non-profit citizen's voluntary organizations, have played key roles in the global action network, resulting in the passage of important legislation by the United Nations General Assembly. NGO's have also been instrumental in focusing world attention on vital issues touching every aspect of the human condition.

There are more than 1500 national and international organizations with official standing with the United Nations. They are affiliated either with the Economic and Social Council (ECOSOC) in a Consultative Status, or with the Department of Public Information (DPI) in Associative Status.

ON EDUCATION

Everyone will agree that a major prerequisite to successful modern living in our country today is a good educational background. Education has also been an important factor in the agenda of UNWLA since its beginnings, hence, among other projects, the organization has successfully maintained an extensive scholarship program which helps young people in various countries of the world to achieve a better life through education. Several branches have also been involved in educational projects on the local level, within their own communities.

UNWLA is also very concerned about the education of our children here, in the United States. In January, UNWLA's Educational Chairman, Olha Trytiak sent a bulletin to all branch presidents and regional council presidents concerning this very vital topic, which should be discussed with their members, as well as acted upon.

Mrs. Trytiak points out that although everyone knows the significance of education, few of us take the prerogatives, which we as members of our organization have, to create a better educational climate for our children. Today, more than ever before, it is necessary for us, as an organization to study the social and economic structure of our community in terms of educational requirements, see how it effects the people within it, and provide whatever help we can.

One of the primary objectives of our educational concern should be the child of the working mother. Today, mothers of young children, few by choice, many by necessity, have to work outside of the home, thereby

facing the tremendous problem of finding either someone to care for their preschoolers or entrusting them to a day-care center, if one is available and cost receptive. UNWLA branches, either singly or by joining forces with another branch, can organize a day-care center in their communities. Mrs. Trytiak suggests that the first step in this project should be a survey to measure the need and interest of the community in such an endeavor. Through a pertinent questionnaire, usually distributed after mass outside the church, the answer will become evident. If it is positive, then it is necessary to contact UNWLA's Educational Chairman for further instructions on how to proceed with the project. Mrs. Trytiak points out that starting a day-care center is not very difficult and that in most states, they do not come under state supervision where there are no more than six children involved.

It is also important, according to Mrs. Trytiak, for branches to establish pre-school learning centers where the emphasis is on things Ukrainian — language, song, verse, etc. Another good idea for a branch project is for members to arrange a get-together of young mothers and their children on a weekly basis to address their needs. Perhaps a Children's Day program can be sponsored by a branch, which can be held in the style of a picnic, with various events and games, for the whole family to enjoy.

Branches can be of great help to their families and to the members of their communities by arranging branch meetings or public forums which deal with the topics of education and the health and welfare of our

children. Branches can invite speakers in various fields of education, medicine or social services to discuss subjects pertinent to the child and the family.

Because the topic of education is so broad and varied, and there are many UNWLA branches which do have successful programs and projects in this field, it

would be beneficial to our general membership to learn more about this subject and the related work the branches are doing. Therefore, branches and individual members are urged to share their experiences and information by submitting them in writing to OUR LIFE magazine.

Martha Bachynsky

MARTHA BOHACHEVSKY CHOMIAK

WOMEN IN UKRAINE

The catastrophe at Chernobyl shook the Ukrainian population from the terrorized torpor into which it had been moulded through the successive waves of Stalinist terror, famine, and corruption of the Brezhnev period. Another impetus has been the increased awareness of the brutalities to which draftees into the Soviet army are subjected by the officers and by the men. A large grass roots organization emerged this spring informally known as the Association of Afghan mothers. Eighteen year old men are subject to the draft and often sent to serve in areas far removed from the republic of which they are citizens. There the young men are subject to what can be charitably called as hazing, but which many of the mothers maintain is brutality that has led to deaths and suicides. The abuses came to light during the last years of the Afghan conflict, and the mothers went into action. The movement itself reminds one of the Mothers for Peace in the United States, except that the struggle appears to be more difficult, and the society less understanding of the stakes involved. In Ukraine the mothers for peace have already won two significant victories: the democratically elected representatives of local government in Western Ukraine have suspended the obligatory draft for this year; the Kiev representatives are seriously considering the demand that Ukrainian boys serve on Ukrainian territory, except in cases of war.

Before I go further I have to point out that the term Ukrainian now means anyone coming from Ukraine, regardless of ethnic origin. Thus women of Jewish and Russian ethnic background consider themselves and are considered by others to be Ukrainian. The very fact that I find myself to make this statement is an indication of the discrimination of the non-Russians in any discussion of Soviet affairs. If I were discussing Russian women's organizations I would not feel obliged to remind my readers that all citizens of Russia are Russians.

For me the trips to the Ukraine are always trips back in time and not only in geography. Ukrainian women themselves do not know that in the first years of this century their great grandmothers established wo-

men's community organizations very much like the ones that are emerging today. But women have not written their history in that part of the world, and ironically listen to the story being told by me, an American, who got it from meticulously kept archives of the Tsarist police, with the permission of the Party bureaucracy that has rarely been granted to Soviet Ukrainians.

The present and history are curiously intertwined in this latest attempt of the Eastern Europeans to shake off the shackles of bureaucratic totalitarianism, economic stagnation, cultural Russification, and exploitative militarism. Awareness of women's rights and of patriarchal control is emerging slowly, but it is emerging.

The reason history plays such an important part in the contemporary liberation movements in Eastern Europe was that historical considerations were consciously manipulated by the parties in power to justify and enforce control. At every opportunity they had, people of Eastern Europe wanted to find out what really happened at the critical periods of history: 1939, 1945, 1953, and so on. With the disintegration of ideology, the historical past — real or potential — comes to perform the legitimizing function that ideology never could perform. Women, too, are interested in their past, and keen to learn about this new and quite untranslatable discipline — women's studies. But more than anything else they want to know what women in the West are doing and how we manage. Feminism, in the sense of assertion of women's rights and of self-liberation is not easily understood in Ukraine, where the woman even more than a man is raised in the tradition of service and self-dedication to others or to an ideal. Pursuit of individual happiness is not a cultural trait there, nor is it a valid goal for an individual. Women's concerns are still very much community oriented: i.e. women as a group want to play an autonomous but visible role in the reshaping society. The goal is not emancipation or liberation, but rather, as had been the goal of early American women activists the happiness of their community, making life better for others. A noble goal, and one that will eventually lead to

the realization that women too are the others who deserve equal happiness.

At present, there are four types of women's organizations in Ukraine, and serious attempts are being made to establish an umbrella organization, a genuine Council of Women of Ukraine, that would promote the concerns and causes of women in society and women as women.

The Afghan mothers is a groundswell movement, very Eastern European in its stress on the role of the mother in taking care of her sons. Its major impetus came from the increased awareness of the abuses to which the young soldiers were subjected. Combined with resentment at an unpopular war in Afghanistan, a war in which the sympathies of the Soviet people were not necessarily on the side of the Soviet Army, the Mothers' Committee now spans all the republics in bringing women together for the cause of peace. In Ukraine considerations of peace are linked with concern for the ecology, and especially the dangers of radiation. Ukraine was destroyed not only by Chernobyl, a disaster that could not be suppressed, but also by less well known yet equally disastrous ecological catastrophes brought on by irresponsible exploitation of land and resources for the welfare of the center and not of the local population. Ecological concerns, combined with the pervasive and pernicious Russification of the population were the major stimuli in the formation of the democratic movement **Rukh** to help along the program of restructuring of the country. The women noticed that few women actually bothered participating actively in the work of the Rukh, writing it off as yet another futile attempt of the government to galvanize the population. The unwritten effect of the Soviet system has been the destruction of the belief in the efficacy of political action. The regeneration of political life in the country has led to the attempts to organize the women. The women's Society in support of Rukh is a major women's organization that is seeking to ensure that the needs of women not be overlooked again in this latest attempt at self-generation of the area.

I have had a number of meetings with women of this group during my last two trips to Ukraine. I am always impressed by the fact that these women represent the whole population of Ukraine. One can meet a few Jewish women in the joint struggle of women for a safer Ukraine. In August, two came up to me to ask me to pass the message to American women that unlike the situation in Russia, there is no danger of pogrom of the Jews in Ukraine except if there is a rightist attack of Russians against Ukrainians in Ukraine. Then the Jews and the Ukrainians will be at risk.

In addition to these organizations there is also the Women's Union which originated in Western Ukraine and is quickly spreading East. I suppose the **Rukh** women and the women's Union, which pursue basically the same goals of women's contribution to the shaping of the course of reform in the country will at some point probably merge.

Women in Ukraine face difficult challenges. They are overworked, since all of them work outside the home and then face the second shift of shopping for scarce items or trying to organize those that do not exist on the market — clothes, dishes, shoes. Men have not had their consciousness raised, and while some try to help out in the apartment, most expect food on the table, clothes washed and ironed, and the children taken care of. While washing machines are more common in the cities now, dryers are not, and dishwashers unheard of. Only a few supermarkets exist in the major cities and shopping is a major and frustrating chore. Even worse, the women are disgusted with the decades of political repression, corruption, and hypocrisy. It is difficult to get them to see the need for direct involvement to use the opportunity to change the system. At times, one hears voices that men messed up the system, let the men put it right. Then the women will do their share.

Women find solace in religion and ethnography, especially in rediscovering old songs, rituals, food, clothing. In Kiev there emerged an organization called the "She who preserves," — Berehynia — which obviously misses much in the translation. Limited to middle-aged city women with a college or professional education, this organization attempts to preserve the folk dress, food and recreate some folk customs that one never really knew existed. A combination of back to nature and back to the simple farm days, the organization tries to fill the void modern life with no family and by necessity limited social life leaves for all Soviets. Apartments are small, and the political insecurity in the previous years limited to social contacts to those one really knew well. Berehynia will not be a mass movement, and will have the nostalgia of a quilting revival on a small campus.

Organized religion Orthodoxy, Catholicism, and the rapidly spreading Baptist faith offers more than solace to women. Orthodoxy is tainted by having been — and some maintain still being — a handmaiden of the Russian state. The independent Ukrainian Orthodox church is having a difficult time establishing a legal hold in Ukraine, although its success has been quite striking lately. Some attempts are being made at establishing Orthodox Church women's societies, known as sisterhoods, that in the eighteenth century supported charity and promoted education. Catholicism, which has been actively persecuted by Moscow and only recently reestablished, has a tradition of supporting women's organizations for charity, prayer, setting up day care and food centers, and church beautification programs. The tradition of married clergy in the area created a social ideal not unlike that of a Victorian parsonage. The new Catholic women's organization, who took the name of a nineteenth century one — The Myrrh-bringers — the women who visited Christ's tomb only to be the first mortals to see the Risen Lord, are spearheaded by a former jailed dissident poet who has brought the cause of peace and liberation to her group.

The Baptists do not form separate organizations. But their small communities help each other so their families could prosper.

What are the goals of women now?

In good historical fashion, the women are subordinating their goals to the common goal, and the common goal is liberation — liberation from the fear of totalitarian terror, liberation from centralized bureaucratic control, liberation from a planned economy that brought scarcity and shoddy goods, liberation from a military power mentality that sanctified suffering, liberation from regimentation of where one lived, what one studied, and where one could travel, and liberation from want. The last is a long way off — and receding. But liberation from centralized control, from colonial domination is tantalizingly close.

Ukrainian students, in an unprecedented move at the beginning of October, staged a massive hunger strike which for the first and so far only time in the Soviet Union forced the resignation of the unpopular premier of Ukraine. The students, wearing headbands, were heroes — men and women together fighting for freedom and human rights and peace and being harassed and beaten by the police. Familiar, no?! Women's demands were not raised but young women were there. Maybe this generation of young women in Ukraine will grow up normally, not scarred or killed by famine, by Hitler or by Stalin.

I talk to Laryssa Skoryk, born 1939 in Eastern Poland, grew up in Western Ukraine to become a professor of architecture at the Kiev Polytechnic, the mother of a daughter who in early October gave birth to a child. Laryssa is also an elected deputy to the democratic Congress, a vegetarian, a mesmerizing speaker, a committed citizen. She fasted with the students, and taught what she had been able to read about the technique of passive resistance. She was severely manhandled by the police thugs, but she talked the students out of violent immolation and other dramatic and terminal acts. Skoryk, slim, ramrod straight, with a wonderful sense of humor and a capacity for fun, is disciplined, predictable and —wonder of wonders in Eastern Europe — on time. Her cupboard is often bare, she has no time to shop, and no one to care for her. But she took care of her daughter, arranging for a hospital stay (not that routine in this land of chronic shortages, where childhood mortality is high and spinal and caudals for women unheard of) and then felt she was being a bad mother since the birthing daughter was in a different city. Skoryk new little about American women and women's organizations, but it took very little to see that unless women are drawn to defend their vision of democracy and liberty and genuine human rights the reality built by the men could exclude the women.

Skoryk is not yet active in women's organizations: she is a major voice of the democratic bloc within the new parliament. She may be a voice, one of the many voices needed to carry the message of women's organizations, to include women in this yet another — and let us hope not futile — struggle for freedom in Ukraine.

HELPING HAND...

Members of 58 Branch of UNWLA. Meeting at Oresta Pierce's home on November 15th, 1990.

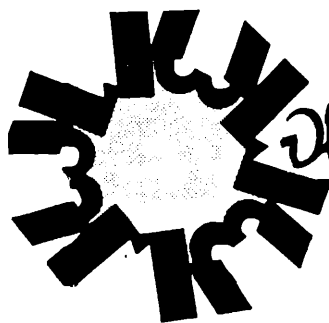
UNWLA Branch 58 has recently donated \$4,000 to the Children of Chernobil Fund, destined specifically for youngsters in Ukraine who have hearing problems. The money purchased 50 hearing aids for the children. The branch also gave two \$500 scholarships to two young boys from Ukraine. The branch president Irene Rzyj and the members are very concerned about Ukraine, its people and especially its children and are working very hard to help in any way they can.

Bereaved Family and Friends:

The late Maria Yasinsky arrived in the United States of America in 1921 as a young girl. It was not easy to adjust to the new environment, but nevertheless, she not only survived, got married and started her family life, but also took part in various Ukrainian community organizations. In the Ukrainian National Women's League, she was the president of Branch 23 for a long, long time, and in the years from 1949 to 1954, she was the president of the Detroit Regional Council, then called "Filia". At that time, the post-war immigrants were coming in multitudes, and they will never forget the helping hand extended to them by Maria Yasinsky. When celebrating its 50th anniversary in 1985, the Detroit Regional Council awarded Maria Yasinsky with an honorary membership.

On behalf of the Detroit Regional Council of the Ukrainian National Women's League of America, I wish to express my deepest condolences. May she rest in peace.

КАЛЕЙДОСКОП Життя

КАНАДА

Нема в світі нагород, недоступних для українців. Приємну звістку одержали ми з Канади через журнал "Промінь". У Ріо Гол в Оттаві 16 жовтня 1990 р. генерал-губернатор Канади Гнатишин вручав шістьом заслуженим, вибраним жінкам медалі т. зв. "Нагорода людини" — "Персонс Авард". Нагорода ця підносить жінку як особу в рамках державного закону і навіть дає їй право бути призначеною до Сенату Канади. Однією з таких жінок була визначна українка, провідна членка Союзу Українок Канади Галина Гнатишин.

Галина Гнатишин родом з Саскачевану. Була студенткою учительського семінару в Саскатуні і питомкою Інституту ім. Петра Могили. Була в проводі Союзу Українок Канади, заснувала Комітет Українок Канади в Саскатуні і провадила його. Під час Другої світової війни працювала в центральному Воєнному Комітеті, в Червоному Хресті та була відзначена за працю. Багато праці поклала в Канадській Національній Жіночій Раді і була учасницею зібрань світового значення і конференцій Міжнародної Жіночої Ради в Істамбулі, Бангкоку, Амстердамі, Перу, Австрії, Осло, Багаті і Найробі. В 1974 році була вибрана до ексекютиви Канадської комісії ЮНЕСКО. Дістала безліч нагород і медалю від Єлисавети II за її загальну громадську працю, а Саскачеванський університет надав їй почесний докторат права.

Галина Гнатишин є матір'ю чотирьох дітей, всі є адвокатами. Ця нагорода вперше була признана 61 рік тому.

УКРАЇНА

В с. Тимошівці Маньківського району на Черкащині за порадою і при сприянні Лідії Орел відкрито музей українського фолкльору. Лідія Орел без перебільшення є одним з найавторитетніших знавців народного одягу на Україні. З 50-ти тисяч експонатів музею народної архітектури та побуту України, більш ніж 8 тисяч — ті, яких торкнулися руки Лідії. В її доробку зібрання весільних, купальських, рекрутських пісень, голосінь, народні обрядові дійства, приказки, прислів'я. Але не тільки науковою і дослідницькою роботою займається Л. Орел. Вона була запрошена консультантом в декілька фільмів, серед яких "Ярослав Мудрий", "Украдене щастя".

Любов до народу, його традицій привели молоду

ФОРУМ СОЛДАТСЬКИХ МАТЕРІВ

В Запоріжжі 14-15 липня м.р. відбувся екстремний форум солдатських матерів. Верховна Рада України прийняла постанову "Про проходження строкової військової служби громадянами УРСР та використання працівників правоохоронних органів республіки за її межами". Однак сотні матерів так і не дочекались передбаченого цим документом повернення своїх синів хоча б із "гарячих точок" країни.

У прийнятій в Запоріжжі резолюції поставлена вимога перед союзним і республіканським урядами про те, щоб хлопці з України проходили військову службу на території своєї республіки. про поетапне перетворення Збройних Сил на професійну армію. Вимагається, щоб у законі про Збройні Сили була передбачена кримінальна відповідальність командирів за казармене хуліганство, випадки загибелі солдатів з їх вини, за байдуже ставлення до своїх обов'язків. І ще одна вимога: ліквідувати військово-будівельні частини на території республіки і вже восени цього року припинити набір юнаків України у ці підрозділи, запровадити форму альтернативної служби за прикладом інших держав.

Матері вимагають скоротити термін служби, надавати солдатам відпустки, створювати постійні медичні комісії по наборах при Радах, вводячи до їх складу членів Комітету солдатських матерів.

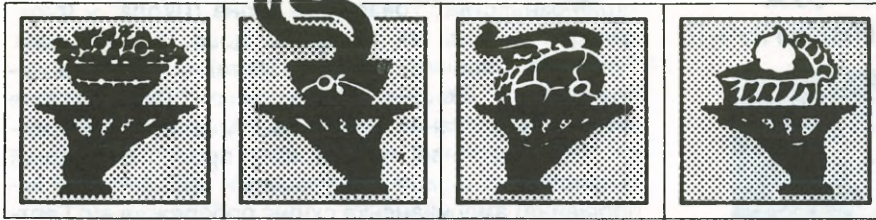
На з'їзді прийнято Статут організації солдатських матерів України, затверджено її координаційну раду, головою якої обрано Людмилу Трухманову.

Делегати з'їзду прийняли Звернення матерів до воїнів всіх округів і флотів.

Делегати висловили ще одну пропозицію: Міністер оборони України має бути цивільною людиною. І запропонували одну з можливих кандидатур — Людмилу Трухманову.

полтавчанку, педагога за фахом, Лідію Орел в музей, де вже 17 років вона працює науковцем. Але на декілька місяців в році Лідія міняє тишу кабінету на гомін Волинських лісів, на дзвін Карпатських потоків і шум Наддніпрянських полів. Необхідність глибшого пізнання народної культури приводить її в усі регіони України. З кожною етнографічною експедицією збагачується музей, збільшується знань, повніше відкривається рідний край.

наше харчування

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

12 унцій вершкового сиру (cream cheese) кімнатної температури
3 яйця
3/4 горнятка цукру
шкірка з однієї цитрини
3 ложки цитринового соку
1/2 горнятка вершків (heavy cream), вбитих з 2 ложками цукрової мучки

9-інчову форму на "пай" добре на-
смарувати маслом. Посипати кокосо-
вими стружками і втиснути їх на дно
форми. Вбити сир, щоб був пухкий,
додавати по одному яйцеві і цукор.
Далі вбивати. Додати шкурку і сік з
цитрини і влити до приготованої фор-
ми. Пекти в температурі 350° 30 хвилин,
щоб зверху не було м'яке. Коли ви-
стигне, накласти вбиті вершки з цукром
і вкласти до холодильника.

ТОРТ "ПРОВАНС" З ДВОЯКОЮ МАСОЮ

3/4 фунта мигдалю без лушпинки, змеленого

1 горнятко цукру

8 білків

МАСА I:

1/2 фунта зрум'янених ліскових горіхів

1 горнятко цукрової мучки

1 коробка (8 унцій) вбитого масла (whipped butter)

2 жовтки

сік з 1/2 цитрини

МАСА II: 1/2 фунта піскових горіхів, без лушпинки, змелених

3/4 горнятка цукрової мучки

1/2 горнятка вбитих вершків

2 ложечки ванільового екстракту

На коржі вбити піну, додати потро-
хи цукор, а на кінець змелений миг-
даль і добре все разом вимішати. Поді-
лити на дві тортівниці, приготовані як
на торт "мокка". Пекти 45 хвилин при
темperaturі 300° до зрум'янення.

МАСА i: змолоти зрум'янені горіхи і до-
дати до втертого на крем масла з цу-
кром і 3 жовтками.

Накласти масу на один корж, на те
масу II, на яку змолоти горіхи без луш-
пинки і додати до них вбиті на густо
вершки з цукром і ванільовим екстрак-
том.

Прикрити другим коржем. Вкласти
до холодильника і приготувати ци-
тринову склицю з 3/4 фунта цукрової
мучки і сік з 1 цитрини. Склиця має бу-
ти густа.

Подаємо декілька приписів з вживанням цитрини.

ЦИТРИНОВА ПРИПРАВА

1 жовток

1/4 горнятка меду

2 ложки цитринового соку

1 1/2 ложки молока

1/2 горнятка білого сиру (cottage cheese)

Вбити жовток вилкою у верхній
частині подвійного посуду (double
boiler).

Потроху додавати мед і цитрино-
вий сік. Варити, постійно мішаючи, щоб
трохи згусло. Змішати молоко з пере-
тертим через ситко сиром і додати до
жовтка. Добре вимішати. Тримати в
холодильнику. Вживають до овочевих
салат.

ПЕРЕДВОЄННА ЦИТРИНОВА ЮШКА

2 кварта води

1/2 фунта телятини з кісткою

мішана городовина на закришку

2 ложки кислої сметани

1 ложка борошна (муки)

сік з однієї цитрини

сіль

1/2 горнятка рижу

1 горнятко води до варення рижу

1 ложечка масла

цитрина, нарізана в кружки

Зварити росіл з м'ясом зі закриш-
кою. Окремо зварити риж з маслом,
трошки посолити. Процідити росіл. Ро-
ззолотити борошно з кислою сметан-
ною і цитриновим соком. Вливати до
росолу потроху, мішаючи. Заварити.
На тарілки дати риж, тоді юшку і по
кружку цитрини.

КУРЯЧІ ГРУДИНКИ З ЦИТРИНОВОЮ ПІДЛИВОЮ

3 великі грудинки, поділені наполовину

1 горнятко курячого бульйону

1/3 горнятка цукру

1/2 горнятка цитринового соку

2 ложки води

1 ложка "шері"

1 1/2 ложечки підливи зі сої (soy sauce)

1/3 горнятка кукурудзяного крохмалю (corn starch)

4 ложки олії

сіль

В ринці змішати курячий бульйон,
цукор, цитриновий сік, воду і 2 ложки
кукурудзяного крохмалю. Заварити мі-
шаючи, щоб згусло. Посипати грудинки
сіплю, обкачати в кукурудзяному кро-
хмалі і вкласти на гарячу олію у ве-
ликій пательні (сковороді). Смажити
на оба боки, щоб зарум'янилися і були
м'які.

Виложити грудинки на полумисок
і полити підливою. Решту підливи по-
дати окремо.

ЦИТРИНОВА ЛАКОМИНКА (для тих, що не бояться холестеро- лю)

шкурка з 2-ох цитрин

3/4 горнятка кип'ячої води

1 коверта желатини без смаку

1/2 горнятка цукру

3 жовтки

1/2 горнятка цитринового соку

2 ложки помаранчевого соку

1 горнятко вершків (heavy cream)

1/2 горнятка цукрової мучки

Зварити цитринову шкурку в кип'я-
чій воді до м'якості. Змішати желатину
з цукром. Вбити жовтки до густоти,
дати м'яку шкурку і оба соки, а також
желатину і варити, мішаючи в горішній
частині подвійного посуду (double
boiler), щоб желатина зовсім розпусти-
лася. Зняти з вогню і студити, щоб мі-
шанина згусла. Налити до форми і
вкласти у холодильник на ніч. Перед
поданням перекинути на відповідний
посуд, прикрасити вбитими вершками
і свіжими ягодами чи овочами.

ЦИТРИНОВИЙ КОРЖ ("ПАЙ") ЗІ СИРОМ

2 ложки масла кімнатної температури

1 1/2 горнятка кокосових стружків (coconut flakes)

ДОПИСИ ВІДДІЛІВ

25-ЛІТТЯ 90-ГО ВІДДІЛУ СУА ІМ. ОЛЕНИ СТЕПАНІВ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Голова 90-го відділу СУА Віра Кліш відкриває вечір присвячений 25-літтю Відділу. Фото Юрія Мацьківа.
President of Branch 90, Vira Klish opening ceremony dedicated to the 25th anniversary of the Branch. Photo: Yuriy Mackiw.

Двадцятип'ятиріччя як поважне досягнення можна вважати хіба у супружому житті теперішнього модерного суспільства, а інституція чи товариство, що проіснувало всього 25 років, — це, власне, ще дуже мало. Коли, однак, розглядати 25-річчя якої-небудь зорганізованої одиниці у нашій українській дійсності на еміграції, то це дуже багато. Такою громадською одиницею є 90-ий Відділ СУА у Філядельфії, який обходив свою річницю в грудні минулого року.

З ініціативи досвідченої і заслуженої тодішньої голови СУА бл. п. Стефанії Пушкар, 90-ий Відділ був заснований у листопаді 1965 р. У склад його ввійшли молоді матері, які ще малими дітьми, разом з батьками покинули рідну землю. І може тому, що ці членки мали дітей у дошкільному та молодшому шкільному віці, програму свою у Відділі зосередили навколо дітей. З ініціативи виховної референтки Лади Прокоп створили ляльковий театр під назвою "По дорозі в казку". Перший сценарій "Казка Свят-Вечора" написала Лада Прокоп. Тому, однак, що цей почин виявився дуже успішним, і що досягнений був великим спільним зусиллям інших членок, нехай мені буде вільно з нагоди 25-ліття пригадати імена тих, що самі добирали до сценок музику і спів, малювали декорації, орудували ляльками чи займалися рекламою. Ними були: Наталка Даниленко (перша голова Відділу), бл. п. Надя Слободян, Христя Лазор, Дарка Шуст, Тося Мельничук, Марійка Чижович, Ірина Мадай, Оксана Гіліцінська, Марія Лабунька, Галя Галушка, Люба Процик, Зеня Черник, Леся Терлецька,

Леся Мацьків, Христя Сеник, Христя Їжак. Прем'єра першої казки відбулася в лютому 1967 р. у школі українознавства "Товариства Рідна Школа" у Філядельфії. А тоді, як гриби по дощі, росли казки: "Червона Шапочка" Леоніда Полтави, "Пригода Непосидюшка" Зенона Чайківського, "Де найкраще місце в світі" Іванни Савицької, "Мишка-Гризикнижка" Лесі Храпливої та інші, взяті просто з народної творчості. Із цим репертуаром ми об'їздили (на запрошення) американське східне побережжя від Гартфорду до Вашингтону, де тільки була наша українська дітвора. Це було щось свіже, виховане, рідне. Тому і в пресі ми мали прихильні відгуки. Так пройшло 10 перших років.

Але підросли наші діти, і ми "споважніли" (маю на думці час, який, природно, відібрав у нас забаву з ляльками). У другій декаді існування нашого Відділу ми вже робимо натиск на іншого роду заняття, а саме: на вивчення і поширення народної творчості та звичаїв, до чого заохочували нас від самих початків Стефанія Пушкар і Лідія Бурачинська. Між іншим, в одному з наших протоколів записано, що вже у квітні 1967 р. наші членки помагали підготувати музейну виставку в Українському Інституті Америки в Нью-Йорку, яку відкрила Стефанія Пушкар, тодішня голова СУА, як перший зародок Українського Музею, що в скорому майбутньому через непорозуміння був брутально викинений із приміщення Інституту.

В 1978 р. наші дві членки — Оля Гайдук і Христя Лазор — ведуть і керують адміністрацією курсу народної творчості при Окружній управі СУА у Філядельфії. Окружну управу очолювала тоді Наталка Даниленко і з її ініціативи був зорганізований цей курс. Курс тривав чотири роки і включав: вишивку, ткацтво, килимарство, писанку, народну ношу й обрядове печиво. Від того часу членки 90-го Відділу постійно знаходяться у провіді Окружної управи, включно з головством. (Крім Н. Даниленко головою була ще Марія Кондрад, а тепер уже три роки Оксана Фаріон).

Кількістю членок наш Відділ не переступав ніколи тридцять і кілька. Щоб, однак, якийнебудь Відділ міг утримати себе як повновартісна і складова частина великої організації Союзу Українок Америки, всі добре знають, що він мусить вести велику, безкорисну, послідовну і винахідливу працю. І якраз від цього доводилося не один раз знемагати. Це тим більше тому, що знаходимося у великому центрі міста Філядельфії, де роїться від наших активностей, в яких беруть участь і наші членки. З огляду на переважанення ми з трудом рішилися відзначити наш ювілей. Зорганізували спільну вечерю зі скромною програмою, в чому напрочуд чисельно підтримали нас своєю участю членки з інших Відділів, що є такою важливою і дуже потрібною моральною допомогою. Слово про Відділ приготувала Наталка Даниленко і воно починалося словами Ліни Костенко: "Я жниця поденна — важка моя нива, До кінця

життя я не вижну її". Та не прочитала тих слів Наталка сама, а виручила її наша голова Віра Кліш, бо якраз у тому часі (про що ми довідалися вже пізніше) відійшла на вічний спочинок мати Наталки.

На закінчення вечора розрадила нас кількома сентиментальними піснями донька союзнянки з іншого Відділу Катря Оранська-Петик, якій з-за дверей нетерпеливо помахувала ручкою її маленька донечка — четверте покоління зразкової української родини у Філядельфії. Атмосфера була тепла і приємна. Програмою вела Тося Мельничук.

З цієї самої нагоди ми влаштували ще виставку образів Людмили Морозової. І це насправді дуже нам удалося. Сама мисткиня перебувала з нами три дні. Слово про неї виголосив заслужений і знаний у мистецькому світі Петро Мегик. (Він редактор "Нотаток з мистецтва" і хоч недавно відсвяткував своє 90-ліття, втішається бадьорістю та радістю життя). Про виставку був гарний і докладний допис Ярослава Климовського у "Свободі". З вдячності до нас мисткиня подарувала частину свого доходу з продажу образів на фонд допомоги дітям Чорнобиля, а також один свій образ для нашого Відділу. Людмила Морозова — одна з небагатьох представників своєї генерації. Та хоч у похилому віці, радо дається ще намовити на виставку. Тільки якщо будете запрошувати її, то не очікуйте, що приїде до вас своїм чорним "Мерседесом" із 50-их років. Вона живе собі спокійно у "Гантерських лісах" і малює квіти, бо ялинки у снігу, які колись так принадажували нас з її образів, сьогодні дійшли до віку старих ялиць і вона вже не хоче їх малювати. Зате час від часу відлітає до Греції і малює там морське побережжя (хто не хотів би

мати хоч маленький човник із її "грецького циклю"?).

І на цьому можна б закінчити, але кортить ще похвалитися чимсь, про що ніхто ніколи не читає у жадних звітах, а саме: всі до однієї наші членки пішли в життя з українськими партнерами та виховали з ними понад 40 дітей, які (всі!) досконало володіють українською мовою. Ми ніколи не були позаду у суспільній опіці чи акціях допомоги Україні та окремим дисидентам. Однак наша найбільша заслуга у збереженні української мови в наших рідинах. Передання цього національного скарбу (який не всіма був належно оцінений як тут, так і там) нашим дітям тривало від коліски до шлюбу. Зате на радість не тільки нам наші діти їздять сьогодні в Україну і без труду послуговуються там рідною мовою.

Таким чином ми продовжили життя маленькій клітині нашої еміграції і тим самим виконали один з найважливіших обов'язків жінки-емігрантки супроти своєї Батьківщини.

Наш Відділ тепер уже не той, що був колись. Ряди наші хоч ще раптом не рідшають, все таки дуже хитаються і тому з трудом вибираємо кожного року голову.

У своєму слові Н. Даниленко побажала нам зустрітися ще за 25 років, але я, будучи песимісткою, розкладаю свої побажання на "п'ятилітки". Дай Боже святкувати нашу річницю за 5 років, а тоді подумаємо, як бути нам далі. Все одно я сердечно бажаю "многих літ" усім нашим членкам та усім тим, що як і ми, творять велику громадську організацію — Союз Українок Америки.

Марія Лабунька

"ВИШИВАНА" ДИТЯЧА ЗАБАВА

Традиційна "Вишивана" забава дитячого садочка у Воррені, Міч., під проводом учительок Мирослави Бараник та Ірини Прийми відбулася в неділю, 11 листопада в аудиторії початкової школи Непорочного Зачаття. Вона мала назву "Забавки Мартусі" і в мистецькій частині в ній взяли участь матері, діти садочка і учениці 8-ої класи початкової школи. Імпреза почалася виступом Миросі Бараник, Лесі Лаврин, Світлани Легети і Зені Прибули, перебраних за забавки, котрі, жартуючи, шукали Мартусі (Леся Баранич), що "загубилася". Несподівано з'явилася на сцені Мартуся, а за нею "приїхали" у формі поїзда діти садочка у вишиваних сорочках і блюзочках. Вони гарно співали і танцювали. Після них учениці 8-ої класи, перебрані як ляльки різних національностей, виконали цікаві й оригінальні танці під проводом учительки (і голови 76-го Відділу СУА) Ксені Кучер.

Мистецька частина закінчилася. Союзнянка Рома Дигдало представила дітей-акторів і пояснила їхні строї. Опісля присутні ще довго приємно забавлялися при смачній перекусці, приготованій союзнянками.

Існування дитячого садочка у Воррені завдячуємо 76-му Відділові СУА, котрий вже 25 років опікується ним. Дуже важливим і позитивним явищем є проведення всіх занять українською мовою. Від самого початку в садочку жертвенно працює учителька Мирослава Бараник, котра з допомогою інших учительок пильнує, щоб діти добре вивчили рідну мову. В декаду української мови це велика радість для батьків і користь для нашої громади.

Ірина Гнатчук,
пресова референтка 76-го Відділу СУА

50 РОКІВ НА СЛУЖБІ ГРОМАДИ

Обговорюючи відзначення 50-ліття нашого 59-го Відділу СУА в Балтиморі, ми були свідомі, що не час тепер на бенкети і гучні святкування. На нашій Батьківщині відбуваються важливі події, та не всі вони радісні. Як часто буває і в житті — "З журбою радість обнялась". Ми вирішили відзначити наше 50-ліття тим, що подамо руку допомоги Союзові Українок, який відроджується на Батьківщині.

Наше святкування звеличила своєю присутністю голова Окружної Управи СУА у Філядельфії Оксана Фаріон, яка привітала Відділ теплими словами. З нею була представниця тої ж Ради Христина Дем'янчук. Програму свята вела культурно-освітня референтка нашого Відділу мґр Лідія Лемішка, яка минулого літа була на Україні і зустрічалася з жінками відродженого Союзу Українок в Києві і Львові. Вона розповіла про патріотизм тих жінок, про їх ентузіазм і велике бажання працювати для свого народу, піднесення його культури, плекання мови, формування душі української дитини в напрямку гордості за свою національну приналежність. Мґр Лідія Лемішка зачитала також патріотичне звернення поетеси Атени Пашко — голови Союзу Українок у Львові до українських жінок.

Голова Відділу Ганна Самутин подала коротко історію Відділу, що його організували у березні 1940 року Юлія Маньовська і Анна Чорній. Потім головами були Розалія Івахів, Валентина Луців, які відійшли вже від нас у кращій світ. З прибуттям нової еміґрації членство Відділу зросло до 68 членок. Головами тоді були Лідія Лемішка, Анна Стельмах, Марія

Булавка і Ганна Самутин. Всі ті роки Відділ стояв на сторожі нашої національної ідентичности, української культури, традицій тощо. Членки помагали старшим залишенцям в Європі, були фундаторами Українського Музею в Нью-Йорку, неодноразово піднімали акцію в обороні доброго імені нашого народу, пишучи листи до конгресменів і сенаторів. Членки Відділу збирали фонди на допомогу дисидентам, а тепер включилися в акцію допомоги дітям Чорнобиля. Через нашу Централю ми є членами Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. В короткому слові тяжко передати весь обсяг праці, яку зробив Відділ. Звіт скарбнички підтвердив цифрово, що зроблено немало. Згадала голова і визначних жінок-піонерок ще на рідних землях, як Мілена Рудницька, Олена Кисілевська, Олена Павликовська, Лідія Бурачинська, Олена Лотоцька. Від них ми дістали в спадщину обов'язок праці для свого народу. У великому ісході ми перенесли його за океан і сьогодні хочемо допомогти новому Союзові Українок, що як той фенікс із попелу, відроджується знов на нашій Батьківщині. Ми подарували їм дві нові машинки до писання: одну Союзові Українок в Києві і одну у Львові.

Наше свято збагатили рецитаціями творів сучасних українських поетів Катруся Попович, Надійка Гай і Оксана Палійчук. На закінчення присутні в цей час у Балтиморі членки хору "Гомін" зі Львова Н. Бабинець і А. Бачинська виступили з невеликим концертом. Обі вони є абсолютентками Львівської консерваторії.

Пресова референтка

ВІТАЄМО

У Кергонксоні, Н.Й. засновано новий Відділ, якому надано ч. 95. Головою обрано Маріянну Заяць. Новому Відділові бажаємо багато успіхів в майбутній праці!

РІЧНІ ЗБОРИ

16 грудня 1990 р. відбулися загальні збори 64-го Відділу СУА в Нью-Йорку, на яких обрано головою Ніну Самокіш. Уступаючій голові Христі Навроцькій загальні збори надали Грамоту Почесного Головства.

Управа і членки 29-го Відділу СУА в Чикаго щиро вітають нових членок: Зірку Цимбалісту і Любу Фединську.

Управа 29-го Відділу

17 Відділ СУА, ім. О. Теліги, Маямі Фл. вітає нових членок п. Олю Бульбу і Іванку Бліхарську.

Мирослава Х. Тершаковець
пресова референтка

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В березневому числі "Нашого Життя" в статті "Союз Українок у міжвоєнний період" доктор Марти Богачевської Хомяк стор. 7, 2-га колонка, 2-ий відступ згори слід читати:

Найважливішою була її праця, пов'язана з погромом західних українців Польщею в 1930 році, так

звана пацифікація, та в намаганні звернути увагу світу на голод на Україні в 1933 році, в якому згинуло більше осіб, ніж нацисти винищили євреїв впродовж Другої світової війни".

Перепрошуємо шановних автора та читачів за недогляд.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

БЛ.П. МАРІЯ ЯСІНСЬКА

Марія Ясінська, членка 23-го Відділу СУА в Дітройті, народилася 18 лютого 1898 р. в селі Підмастир, повіт Бібрка, Західня Україна. До Америки приїхала в 1921 р., тут одружилася з Григорієм Ясінським. В 1924 р. подружжя переїхало з маленькою донечкою Катрусєю до Дітройту і включилося в громадську працю — чоловік став членом Українського Народного Союзу, а Марія вступила до 23-го Відділу СУА. Від самого початку була дуже активною, займала різні пости в управі, а потім стала головою Відділу і була нею протягом 25 років. З нагоди святкування 25-ліття Відділу організувала хор (в одностроях) під диригентурою п. Орлика, який потім виїздив на гостинні виступи до Ленсінгу, на відкриття пам'ятника Лесі Українці до Клівленду, був у Вашингтоні й на Союзівці.

Марія Ясінська була авторкою комедії "Андрій" та п'єси "Празник на Україні", які мали успіх у Дітройті.

Була вона також членкою Українсько-американської федерації та протоколярною секретаркою в Українському Допомоговому Комітеті, а також головою Філії Американського Червоного Хреста. Очолювала комітет, який видав книжку про працю Українських Жіночих Організацій в Дітройті.

Марія Ясінська мала погідну вдачу, тому співпраця з нею була гармонійна. Була великою патріоткою, любила все, що українське, й тому радо віддавала свої молодечі сили на працю для українського народу.

Належала до парафії св. Івана Хрестителя, була членкою Апостольства Молитви. Померла 19 січня 1991 р. Залишила в смутку дочку Катерину, трьох внуків та двох правнуків.

Вічна їй пам'ять!

Надя Свистун,

пресова референтка 23-го Відділу

ПРОЩАЛЬНЕ СЛОВО ВІД ОКРУГИ В ПОХОРОННОМУ ЗАВЕДЕННІ 21 СІЧНЯ 1991 Р.

Горем прибита родино, жалібна громадо!

Смерть, хоч чекає кожного з нас, все ж таки є прикрою. Найбільш болючою є розлука з найближчими, але нашою потіхою є віра в Бога, бо вона наповнює нас надією, що ця розлука є тимчасовою! Людина, яка жила чесно та заслужила на небо, — вже щаслива, а тільки нам, що залишаються, треба переболіти цю прикру хвилину розставання...

Бл.п. Марія Ясінська дожила гарного віку. Вона мала змогу тішитися дочкою, внуками й правнуками, які ще так недавно відсвяткували з нею 90-ті роковини її народження.

Приїхала Марія Ясінська до Америки молодою дівчиною в 1921 р., щоб тут, на американській землі,

знайти кращу долю. І напевно початки не були легкі. Як мусіло бути прикро покидати рідні сторони та їхати в таке далеке й незнане... Але при Божій помочі Марія не тільки зміла дати раду в нових, тяжких обставинах, вона не загубила своєї віри, не відійшла від рідної церкви та не забула свого народу. В короткому часі вийшла заміж, проте родинні обов'язки не стримали її від громадської праці. Вона, як й інші піонерки, зрозуміла потребу зорганізованого життя, включилася в працю і не тільки стала звичайною членкою, але й провідницею. Своім талантом помагала посестрам, виголошувала реферати й промовляла на різних святкуваннях. Очолювала 23-й Відділ СУА та брала активну участь у всіх корисних акціях в українській громаді в Дітройті.

В 1949-1954 роках була головою філії Союзу Українок Америки в Дітройті, яка згодом була перейменована на Округну Раду СУА. В цих роках почався вплив нової еміграції, яка після Другої світової війни знайшла захист у гостинній Америці. Тим новим емігрантам наші посестри подали руку допомоги, якої ніколи не можна забути...

І напевне, коли вдруге прийде Христос у своїй славі судити живих і мертвих, то серед тих, що стоятимуть по правиці, буде Марія Ясінська, бо й до неї звернеться Христос: "Я був голодний — ви мене накормили, я був нагий — ви мене зодягнули..., бо те, що ви зробили одному з моїх братів, ви мені зробили!"

Вдячний Союз Українок Америки з нагоди свого 50-літнього ювілею нашої Округи в 1985 р. нагородив Марію Ясінську почесним членством.

Отже в імені Округної Управи СУА в Дітройті я прощаю Тебе, дорога заслужена посестро. Приклад Твого працьовитого життя буде для нас дорого-вказом!

Вічна Тобі пам'ять!

Орися Лончина

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

ПОДЯКИ

Шлемо нашу щирю подяку колишній голові 1-го Відділу СУА Олі Сливці за прекрасні стилеві ляльки, власноручно виконані, котрі подарувала Відділові, і бажаємо міцного здоров'я та багатьох Божих ласк.
Управа і членки 1-го Відділу СУА.

Цією дорогою складаємо сердешну подяку д-рові Ігореві Магунові за дар в сумі 500.00 дол. на потреби Суспільної опіки нашого Відділу та бажаємо йому міцного здоров'я і успіхів у праці для добра української громади.
Управа і членки 1-го Відділу СУА.

З нагоди відсвяткування 45-ліття подружнього життя нашої членки Лесі Папроцької з мужем Петром, складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".
65-ий Відділ СУА.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ...

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Софії Шевчук**, матері колишньої референтки Окружної Управи в Дітроїті складаємо на Пресовий Фонд "Нашого Життя" 50.00 дол. **Орися Лончина, Наталка Гевко, Дарія Дудра, Дарія Колюх, Люба Левак.**

Замість квітів на могилу **бл.п. Марії Ясінської**, колишньої голови і почесної членки Дітроїтської Округи, складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".
Окружна Управа в Дітроїті.

В пам'ять **бл.п. Домініки Ярмач-Голубицької**, матері колишньої голови 22-го Відділу СУА в Чикаго Міри Ганкевич, складаємо 175.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття. **По 25.00 дол.:** 22-ий Відділ СУА, Міра Ганкевич; **по 10.00 дол.:** Ліна Басюк, Зіна Дичій, Надія Дзидзан, Марія Левицька, Ольга Мартинюк, Ярослава Фаріон, Мирослава Шевчик, Галя Янчишин; **по 5.00 дол.:** Анна Білінська, Ольга Гаврилук, Марія Гірняк, Анна Дячун, Софія Залуцька, Ярослава Іванчишин, Дарія Менцінська, Люся Самбірська, Люба Шеремета.

Замість квітів на могилу колишньої членки 22-го Відділу СУА **бл.п. Катерини Марчук**, складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а родині висловлюємо наше щире співчуття.
Управа і членки 22-го Відділу СУА в Чикаго.

Вшановуючи пам'ять **бл.п. Романи Мицик**, членки 11-го Відділу СУА, складаю 20.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Родині висловлюю щирі співчуття.
Надія Юрчинська.

Замість квітів на могилу **бл.п. Софії Шевчук**, матері Ксені Кучер, довголітньої голови 76-го Відділу СУА, складаю 20.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".
Рома Дигдало.

В пам'ять **бл.п. Анастазії Шаркевич** складаємо 20.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", донці Нелі Федеркевич, яка є нашою членкою, висловлюємо щирі співчуття.
Управа і членки 93-го Відділу в Гартфорді.

У пам'ять моєї дорогої сестри **бл.п. Марії Салевич Кондрат**, що відійшла у Вічність 11-го січня 1991 р. в Івано-Франківську, складаю 20.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".
Софія Салевич Де Франко, 66-ий Відділ СУА, Нью-Гейвен, Кон.

Замість квітів на могилу **бл.п. проф. Івана Боднарука**, мужа нашої колишньої членки проф. Леонтини Боднарчук, складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".
63-ій Відділ СУА в Дітроїті.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Надії Гулай** складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".
Управа і членки 11-го Відділу СУА, Трентон, Н.Дж.

У світлу пам'ять нашого незабутнього професора **Івана Боднарука** складаємо 30.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а родині пересилаємо наше сердешне співчуття.
Марія Зубрицька з дому Швайковська з мужем Ігорем.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-р Галі Скорецької** складаю 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".
Ярослава Ярославич.

В пам'ять **бл.п. Софії Шевчук**, мами наших товаришок Ксені Кучер і Ірки Борсук, складаємо на Пресовий Фонд "Нашого Життя" 25.00 дол.
Оля і Ігор Чмоли з Бофало, Н.Й.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Софії Костюк**, складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Мужеві мгр-ові Іванові і синам висловлюємо наші щирі співчуття.
Володимир і Ольга Мартинюки.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Наталії Лопатинської** складаю 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".
Ірина Дяків.

Складаю мої щирі співчуття Нелі Федеркевич з приводу смерті мами **бл.п. Анастазії Шаркевич**. Нехай привітна американська земля буде їй легкою. В її пам'ять складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя".
Ярослава Кукіль.

Пересилаю найщиріші вислови співчуття Наталі Даниленко з приводу смерті її матері. Замість квітів на свіжу могилу складаю 15 дол. на Пресовий фонд "Нашого Життя".
Ірена Чабан.

СПИСОК ПОЖЕРТВ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

ВІД 1-ГО СІЧНЯ ДО 31-ГО ГРУДНЯ 1990 Р.

300.00 дол.: 38-ий Відділ СУА, Денвер, Кол.

200.00 дол.: 93-ий Відділ СУА, Ветерсфільд, Кон.

132.00 дол.: 7-ий Відділ СУА, Акрон, Огайо.

По 100.00 дол.: 62-ий Відділ СУА, Глен Спей, Н.Й., 99-ий Відділ СУА, Вотервліт, Н.Й., Роман Дмитренко, Ольга Гаєцька, Марія Ясінська-Мурована.

80.00 дол.: д-р Стефанія Строкоп, Австралія.

По 50.00 дол.: Катерина Гавойлюк, Марта Ломаґа.

По 30.00 дол.: Окружна Управа СУА, Філядельфія, Наталія Ханас, Австралія, Анна Хомут, Надія Костик.

По 25.00 дол.: 54-ий Відділ СУА, Вілмінґтон, Дел., 63-ий Відділ СУА, Детройт, Міч., 91-ий Відділ СУА, Бетлегем, Пенн., 119-ий Відділ СУА, Йонкерс, Н.Й.

По 15.00 дол.: Дарія Гузар, М. Стахів.

По 10.00 дол.: 82-ий Відділ СУА, Нью-Йорк, Н.Й., Катерина Баран, Лідія Белей, Ізидора Боятська, Катерина Бук, Анна і Стівен Губачі, Теодозія Депутат, Стефанія Дуб, Марта Ільницька, Зеновія Камінська, Ольга Карван, Марта Караман, Віра Кліщ, Катерина Кобаса, Наталія Крупська, Лідія Кучерська, Ірена Лебедь, Стефанія Лісікевич, Стефанія Лукомська, Ольга Мартинюк, Таїса Мелешко, Оксана Мельникович, Ольга Падик, Ольга Соболь, Віра Томків, Зірка Цимбаліста, Мері Ярмолук, Пріся Яцук.

6.00 дол.: О. Свистун.

По 5.00 дол.: Е. Апонюк, Ольга Балабан, Мирослава Бараник, Мирослава Белей, Марія Березовська, Канада, Ольга Боднар, Стефанія Брезден, Т. Брикович, Марія Війтик, Туліанна Гробельська, Канада, Анна Дячун, Соломія Дроздовська, Канада, Емілія Дзюба, Стефанія Дуб, Надія Дидинська, Лідія Захарків, М. Караман, Наталія Коваль, Анна Корін, Марта Кузма-Канінґен, Неонілія Кузич, Софія Леськів, Оксана Личковська, Ольга Малець, Англія, Емілія Онишкевич, Олена Оришин, Стефанія Осадца, Дарія Пелех, Гелен Площанська, Олександра Порожняк, Ірена Процик, Ірена Радловська, Ярослава Ракоча, Володимира Сливоцька, Міра Стахів, Л. Щур, Канада, Олександра Тарнавська, Люба Тимчук, Ольга Тутка, Марія Франко, Марія Цирик, Олександра Чубата, Ірена Чуміловська, Ірена Юрчик.

3.23 дол.: Люба Слоневська.

3.33 дол.: Юліана Шепелява.

2.94 дол.: Стефанія Москалюк-Форович.

Жертводавці на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", які складалі свої пожертви у формі подяк, побажань, привітів чи "замість квітів" є проголошувані кожного місяця. Широ дякуємо.

Марта Данилюк,
фінансова секретарка

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

(Грудень 1990 р.)

по 50.00 дол. — Гельга Лівицька, Атанас Слусарчук, д-р Богдан Панасюк, Микола Скробала, Петро П'ясецький, Олена Процик, Марія Сохор, Наталія Клован, Василь Марущак, Юрій і Оксана Мельниковичі, Вікторія Клось, Лідія Базарко, Юрій Левицький, Б. В. Наконечний і Міра Снилик, Павло Німець, Зірка Галібей, Надія і Марія Касянчуки, Богдан Леочко, Роза Кратко, Яким і Аліція Тенюхи, Люба Гадібей, Володимир Шиприкевич, Марія Корріґен, Елена Булгар, Марко Мицьо, Петро і Зоряна Сьокалі, Петро і Марія Крамаренки;

по 40.00 дол. — Д. Кузьмович, Денис Кузьмович;

35.00 дол. — Анна Марчиха;

30.00 дол. — Василь і Дарія Мудрі;

26.00 дол. — Ярослав і Марта Гординські;

по 25.00 дол. — Орест Яросевич, д-р Юрій Русин, Мирослав і Лідія Грешчишини, Євген і Ніля Стецьківи, Джером Почтар, Мирон Білас, Марія Фірчук, Іван і Юлія Бохенські, Богдан Кутний, Іван Лісько, Олександр Ліневич, Микола Мірчук, Сергій Косачук, Ксеня Антипів, Богдан Казновський, Надія Сенік-Коваль, Ярослав Закаляк, Марія Андрусак, Іван Магоцький, Тамара Корнелісон, Августин і Алла Юзьвяки, Михайло Тренза, Богданна Біловчук, д-р Роман Богонович, Мирон Бойко, Святослав Коцибала, Віра Левицька, Микола і Надія Лавейни, Михайло Кость, Ярослава Бенко, Олександр Якубович, Роман Вомпель, Петро Світницький, Василь і Оксана Палійчуки, Іван і Анна Бекерські, д-р Лариса Гнатів, Уляна Меллор, Зеновія Бровінс, подружжя Ждани, Богдан Домашук, Анна Войтович, Гелена Ошипко, Маріяна Задояний, Теодор Кікцьо, Роман Білінський, Анна Свансон, Віра Войтович, Іванна Батько, Ілько і Ольга Цибрівські, Марія Готгард, д-р Аркадія Коцибала; Леонард і Лариса Луценки, Микола і Стефанія Чорні, Борис і Уляна Глинські, Олександра Олійник, В. і А. Столярські, Андрій В. Прихолко, Марія Зарицька, Андрій і Раїса Кушніри;

по 20.00 дол. — Іван Копей, (невідомий), Марія Мулькевич, Дмитро і Текля Гривняки, Марія Яциняк, Аніта Роїк, Віктор Залушний, Іван Турянський, Ярослав і Марія Кіцюки, Вава Марія Бачинська, д-р Йоганес Р. Гумон, Осипа і Мирослав Яворські, Сестри Монастиря ОО Василіян Секрет Серця, О. Омельченко, Ореста Перейма, Ольга Мандибук, Роман Дейнека, В. Г. Кабот і Оленка Губіцька, Ігор і Христіна Білики, Валерія Рамос, д-р Володимир Поприч, Василь Наум, д-р Барбара Тимків, Петро Григорович, Богдан і Лідія Казевичі, д-р Володимир Годинський, Юрій Овечко, Іван і Осипа Немчуки;

по 15.00 дол. — Ніна Михалевич, Петро Демків, Михайло Андрійович, Іван Черешня, Атанас Кобрин, Евдокія Ступарек, Ірена Джонсон, Фред і Катерина Белґауси, Михайло Свінчук;

12.00 дол. — Ігор І. Пахолюк;

по 10.00 дол. — Василь Музика, Павла Корлатович, Дженет Ріґаль, Стефан Вестеровський, Ірена Мізюк, Зенон Боднарський, Михайло Пінкович мол., Емілія Процінська, Григорій Попов, Андрій Стехнів, Павло і Євгенія Вітрики, Ольга і Нестор Червінські, Іва Лісікевич, Омелян Урбан-

ський, Володимир і Шейба Кириченки, Іван Дуда, Юрій Бачинський, Леонід Ванша, Іван Хома, Віктор С. і Н. Віничі, Осип Ховрик, Миртл Марусін, Василь Кузьо, Богдан і Лідія Гевки, Омелян Тишовницький, д-р Дмитро і Оксана Січі, Микола Криворук, Петро Бард, пані Карбон, Катерина Курман, Роман Федорович;

по 5.00 дол. — Іван Дмитрів, Теодор Костриба, Теодозій і Ірена Коляси, Юрій і Стефанія Бояцюки, А. і Т. Слюсаренки;

2.00 дол. — Зенон Баган;

по 1.00 дол. — І. Гобучак, Віктор Коцур.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У світлу пам'ять моїх незабутніх батьків **сл.п. Андрія і д-р Дарії Савдиків** складаю **250.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку. **д-р Марія Савдик.**

В пам'ять **бл.п. Юліяна Савчака** на Будівельний Фонд Українського Музею складають: **100.00 дол.** — Сидор і Марія Тимяки; **по 25.00 дол.** — Стефан і Ольга Парубчакі; Орест і Марта Лесюки; **20.00 дол.** — Роман і Бронислава Коваліви.

В пам'ять **бл.п. інж. Андрія Стефанюка** складають на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку **100.00 дол.** д-р Володимир і Ольга Прокопіві.

У світлу пам'ять **бл.п. Софії Туркало** складають на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку **40.00 дол.** Зіновій і Гелена Балабани.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Анни Курилко** складаю **50.00 дол.** на Український Музей в Нью-Йорку, а родині висловлюю глибоке співчуття. **Марія Сем'янчук з родиною.**

Замість квітів на свіжу могилу друга **бл.п. д-ра В. Вазалія** складаємо **50.00 дол.** на Український Музей. **д-р Богдан і Надія Масики.**

В пам'ять мужа **бл.п. проф. музейника Леоніда В. Бачинського** складаю на Український Музей **1,000.00 дол.** **Наталія Л. Бачинська.**

В пам'ять **св.п. Ірени Скрипчук**, членки 11-го Відділу СУА у Трентоні склали на Український Музей в Нью-Йорку: **по 25.00 дол.** — Євген Сиротюк, Дарія Кузик, Ірена Охримович, Олена Сиротюк; **по 20.00 дол.** — Люба Мриглоцька, Емілія Панасюк, Володимир Маркевич, Віра і Теодозій Сендзкі, Ольга Дубин; **по 10.00 дол.** — Дарія і д-р Теодозій Самотулки, Ярослава Лабка, Оля Джаман, д-р Коропей, Дана Осадца, Галина Костюк. Разом: **260.00 дол.**

Замість квітів на могилу **св.п. Михайла Лехицького** на Український Музей в Нью-Йорку зложили: **75.00 дол.** — Евдокія і Теодозій Савківі; **30.00 дол.** — Олег і Лідія Савківі; **по 25.00 дол.** — Богдан Савків, Марія Луцик. Разом **155.00 дол.**

В пам'ять моїх незабутніх батьків **св.п. Марії і Миколи Чумів** складаю на Будівельний Фонд Українського Музею **250.00 дол.** **Наталія Чума.**

Замість квітів на прощання незабутніх **св.п. Марії Дигдалевич і св.п. Галі Скорецької** на Український Музей в Нью-Йорку складаю **25.00 дол.** **Оксана Рак.**

Замість квітів на свіжу могилу **св.п. Софії Костюк** на Український Музей в Нью-Йорку зложили **600.00 дол.** родина, друзі та знайомі у Денвері. Пожертви зібрав Андрій Івашко.

В пам'ять моїх батьків **бл.п. Осипа і Клементини Мулькевичів** та незабутнього мужа **св.п. Семена Михайлишина**

складаю **200.00 дол.** на Будівельний фонд Музею. **Софія Михайлишин, Балтимор.**

Замість квітів на могилу **бл.п. Наталії Гонти**, матері членки Наталії Даниленко, **членки 90-го Відділу СУА** складають на Український Музей **25.00 дол.**

Замість квітів на свіжу могилу **св.п. Наталії Гонти** **25.00 дол.** на Український Музей в Нью-Йорку складають **Лесь і Юрій Мацьківі.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Анни Курилко** на Український Музей в Нью-Йорку складають **50.00 дол.** **Марта Кузьма-Канінгген та Дзвінка Кузьма-Гіде, Фльорида.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Михайла Лехицького** **25.00 дол.** складають на Український Музей в Нью-Йорку **Володимир і Лідія Магуни.**

У світлу пам'ять найдорожчої сестри **бл.п. Ольги Шелепки**, яка відійшла у вічність на Україні, складаємо на Український Музей **250.00 дол.** **Володимир і Лідія Магуни.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. м'гр Дарії Камінської**, товаришки із студій, складаємо на Український Музей **25.00 дол.** **Володимир і Лідія Магуни.**

Замість квітів на свіжу могилу **св.п. д-ра Юрія Кушніра**, мужа товаришки, на Український Музей **25.00 дол.** складають **Володимир і Лідія Магуни.**

В пам'ять мого дорогого і незабутнього мужа **бл.п. Михайла Вітра** складаю через 71-ий Відділ СУА **50.00 дол.** на Український Музей. Рівнож в 10-ту річницю смерті моєї дорогої і незабутньої донечки **бл.п. Люби Вітер-Раб** складаю **50.00 дол.** через 71-ий Відділ СУА на Український Музей. **Ольга Вітер.**

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. м'гра Юліяна Савчака** складаємо **25.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею, а родині висловлюємо глибоке співчуття. **Дарія і Яків Яворівські**

У світлу пам'ять **сл.п. Михайла Левицького** на Український Музей **25.00 дол.** складає **Розалія Фенчинська.**

Замість квітів на свіжу могилу мого доброго приятеля **бл.п. Михайла Лехицького** складаю **25.00 дол.** на Український Музей. **Текля Гусак.**

В пам'ять мого дорогого незабутнього мужа **бл.п. Івана Гусака** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку через 72-ий Відділ СУА. **Текля Гусак.**

У світлу пам'ять мого мужа **бл.п. д-ра Михайла Стефанова** складаю **2,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею в Нью-Йорку. **Марія Стефанів.**

В пам'ять мого дорогого і незабутнього мужа **бл.п. Василя Гаврилюка** складаю через 71-ий Відділ СУА на Український Музей **30.00 дол.** **Галина Гаврилюк.**

Замість квітів на свіжі могили **бл.п. д-ра Романа Дзядіва та Василя Оленського** на Український Музей складають **50.00 дол.** **Ірина і Богдан Чайківські.**

В пам'ять **бл.п. Влодзі Кузьмак-Нагорняк**, моєї шкільної товаришки, складаю **15.00 дол.** на Український Музей, а доні Миросі і сестрі М. Петришак висловлюю щирі співчуття. **Марія Галій.**

В пам'ять незабутньої дружини **бл.п. Соні Лаголи** складаю **50.00 дол.** на Будівельний фонд Українського Музею. **Петро Лагола.**

Вшановуючи світлу пам'ять **бл.п. Наталії Гонти**, матері Наталі Даниленко, складаю **50.00 дол.** на Будівельний фонд Українського Музею в Нью-Йорку. **Леся та Левко Стадниченки.**

ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

(Січень 1991 р.)

581.96 — Михайло Черешньовський;
50.00 дол. — Микола Савчин;
по 25.00 дол. — Борис Крупа, Ольга Кулинич;
по 15.00 дол. — Марія Струк, Дмитро Яремко, д-р Володимир і Джойс Базюки, д-р Роман Мороз, Олександр й Ірена Воробці, Марта Крамарчук, Богдан Мизак, Юлія Вертипорох;
по 10.00 дол. — Роман Ямрозик, Анна Романишин, Володимир і Гедвіка Черевки, Стефанія Костик, інкогніто, Анна Кібало, Осип і Ярослава Гапії, Марія Вальчук, Ярослава Горячун, Леонід і Валентина Пахлюки;
по 5.00 дол. — Наталія Дармограй, пані В. Никорчук, Лев Ломиш, Микола Барицький, Оксана Миколаївська, Теодозій і Віра Сендзіки, Іван і Стефанія Цьолки, Григорій Мельник.

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

1,500.00 дол. — Аркадій Мулак-Яцківський;
1,000.00 дол. — Михайло й Іванна Яцухи;
500.00 дол. — д-р Марія Фішер-Слиж;
250.00 дол. — Федеральна Кредитова Кооператива СУМА (Йонкерс);
по 100.00 дол. — Володимир Клапішак, Ірена Федак, Дон Біраковський, Стефан і Мері Недошитки, Роман Ковалів, Юліан і Мирослава Залізняка, Люба Артимішин, Юрій Кравець, Григорій Кохман, д-р І. Й. Цегельський, Вячеслав Целенко, Стефанія Цегельська, Мері Борис, Віра Стенгл, д-р Михайло Кулік;
по 50.00 дол. — Осип Труш, Василь Недрага, М. Чепурківський, Євгенія Тріска, Стефан Комар, Нестор і Люба Козбури, Марія Оленська, Марія Шноус;
по 30.00 дол. — Ігнатій Стефанів, Галина Шембель, Богдан Пазуняк;
по 25.00 дол. — Ольга Масюкевич, Олександр Кізима, Катерина Бабак, Надія Юрчинська, Іван Чапка, Василь Лозницький мол., Віра Дорожинська, Євген Бачинський, Михайло Плеш, Володислав Клеч, Юрій Мойсяк, Вадим Яравенко, Корнель і Наталія Крупські, Євген Филипович, Дорота Вілдер, Микола Децький, Л. М. Роговський, Мирослава Белей, Всеволод і Лідія Саленки, Елизабета Кнох, Богдан Максимчук;
по 20.00 дол. — Олександра Процик, Еміль і Стефанія Грубські, Ольга Терлецька, Бірута Цап, Ярослав Волощук, Теодор і Анна Островські, Володимира Михайлів;
по 15.00 дол. — Дональд Фолк, Едвард Рокіський;
13.00 дол. — Марія Жук;

по 10.00 дол. — Роман Балута, Петро Чічіла, Василь Гуцуляк, Степан Процик, Тарас Шумилович, Ігор Сохан;

по 5.00 дол. — Ю. М. і А. Бараники, Катерина Мінкевич, Мей О. Ноблетт, Михайло Геремеш, Василь Ясімський, Микола Сороколіт, Михайло Бошно;

по 3.00 дол. — Володимир Служинський, Михайло Філь.

ТРИВАЛІ ФОНДИ

500.00 дол. на Тривалий Фонд Василя і Маргарити Кійців зложили **Василь і Маргарита Кійці.**

На Тривалий Фонд Олімпії Добровольської і Йосіпа Гірняка в пам'ять сл.п. Олімпії Добровольської **200.00 дол.** зложили **Мирон і Люба Чолгани.**

На Фонд Марка Морат-Зубака зложили: **200.00 дол.** — **Володимир і Ірена Медухи**; **по 50.00 дол.** — Олег і Маргарита Послушні, Теодор і Марія Угорчаки, Стефан і Анна Макухи; **25.00 дол.** — Марія Бачинська.

100.00 дол. на видання каталогу "Нові надбання" зложили д-р М. Меррілл і Ніна Бих.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

В пам'ять моїх родичів **бл.п. д-ра Никифора і Марії Гірняків** складаю **100.00 дол.** на Будівельний фонд Українського Музею. **Люба з Гірняків Чолган.**

У світлу пам'ять **бл.п. інж. Ярослава Зубалю**, що упокоївся 13 грудня 1990 р., складають **50.00 дол.** на Український Музей **Леся і Лев Яцкевичі.**

На Український Музей у Нью-Йорку в пам'ять їхньої товаришки **бл.п. Іванки Ярош-Боб'як** зложили **50.00 дол.** **Ірина Малащук, Наталка Горіх та Ірина Ганч** з Торонта, Канада.

Як нев'янучий вінок у світлу пам'ять у десяту болочу річницю смерті мого брата **бл.п. Михайла Каростіля**, котрий відійшов у вічність 31 березня 1981 року, складаю **50.00 дол.** на Український Музей. **Люба Кривокульська.**

В пам'ять **бл.п. Олени (Лени) Бенцаль-Карпяк**, званої акторки, співачки українських театрів складаю **500.00 дол.** на Український Музей. **Олена М. Карпяк.**

ПОПРАВКА

В грудневому числі "Нашого Життя" на стор. 28 трапилась помилка. Треба читати:

"Замість квітів на могилу тети **бл.п. Анни Горникевич** складаю **25.00 дол.** на розбудову Українського Музею у Н.Й. — через 47-ий Відділ СУА в Рочестері". **Галія Гуран.**

В моїй подяці за пожертви в пам'ять мого мужа **св. п. Василя Думи**, надрукованій в "Н.Ж." ч. 5, за травень 1990 р. було помилково пропущено пожертву **п-ства Рогожів**, які зложили 25.00 дол. на фонд допомоги дітям Чорнобиля. Перепрощую і щиро дякую, **Наталія Дума.**

ЛЕСЯ ХРАПЛИВА

ВЕЛИКДЕНЬ

Ішла Ганнуся у церкву ранком,
В синій хустині писаночки.
Їй усміхалось небо світанком,
Сонце гляділо поміж хмарки.
А мати доні так говорила,
Коли спішили ранком у храм:
— Воскрес сьогодні Христос з могили,
Тому весняна радість всім нам.
Ще й мати доні так говорила:
— Прийде хвилина волі для нас,

Встануть герої давні з могили,
Настане щастя, радості час.
А в церкві свічі рядком горіли,
Перед престолом розцвів розмай.
Може то й свічі ясні молились
За Україну, Ганнусин край?
Може і квіти так, як Ганнуся,
Просьбу шептали в ранок чудес:
— За Україну, Боже, молюся,
Щоби воскресла, як Ти воскрес!

ЩО РОБЛЯТЬ ЗВІРЯТА?

Взялися звірята
Писанку писати,
Бо ж іде Великдень,
Це велике свято!
Зайчик на драбині
Пише взори сині,
А лисиця помагає, —
Така добра нині!
Мишка із грибочка
Видивляє очка:
— Буде у звіряток
Писанка ніврочку!
Гуска ще під крила
Квачик захопила.
Пташка заспівала:
— Всім робота мила!
Лиш сова оспала
Лютю забурчала:
— От мені дали би,
Я намалювала б!
Кінчають звірята
Писанку писати,
Раді та веселі,
Що надходить свято!

ВЕЛИКОДНЯ ПРИГОДА

Засвітило сонечко ранком у віконечко. Поклала мама в кошик паску, писанки, ковбаску та покликала донечку Параску:

— Від себе і від Батька і від мене занесеш Бабусі Свячене!

І пішла Параска: в кошику ковбаска, писанки і паска. А дорогою дивуються горбчики:

— Цьвірінь! — що в Параски вишита запаска.

Іде Параска, вийшла на горбок. А до неї Бровко — песик: скік та скок!

— Куди ідеш та що несеш?

— Несу я паску, писаночки, ковбаску, від Батька і від Мама і від мене — несу Бабусі Свячене.

— А не буде там нічого і для мене? — Бровко питає, хвостиком махає.

— Писанки матуся написали, оленями, півниками, сонцями прикрашали. Не на те трудилися мої Ненька, щоб з'їв Бровко писанки смачненько!

— Подивись, Парасю, ще раз на Свячене: може там знайдеться що для мене? — Бровко питає, хвостиком махає.

— Білу паску — не малі це речі! — Мама цілу ніч місили ще й пекли у печі. Ой, багато мали з нею праці! Чи ж годиться пасочка — собаці?

— Подивись, Парасю, ще раз на Свячене: я голоден — чи нема нічого в кошику для мене?

— Лиш ковбаска, вся товстенька, з салом. Мама її довго начиняли, ще й пек-

ли! Я знаю, їсти ти готовий, та не дам ніяк ковбаски — псові!

— Поглянь, Парасю, в кошик — ще ж бо не порожній він! — Бровко благає, хвостиком махає.

— Не порожній, ще остався... хрін. Викопала я його сама в городі — може стане Бровкові в пригоді?

Дала Параска Бровкові ласощів тих, а Бровко лиш понюхав та: — Ааапчих!

В носі закрутило, в очах потемніло. Пчихнув Бровко, заточився та штовхнув Параску. Випустила вона з рук кошик, паску, писанку, ковбаску...

Покотилася з горбочка паска, а за нею стежкою всі писанки й ковбаска, а за ним кошик і Параска, а за ними, гавкаючи Бровко — пес.

Котилися, котилися ранок весь. Аж мусіли стати, бо докотились до бабусиної хати. Встала тоді Параска, позбирала в кошик паску, писанки, ковбаску та промовила:

— Бабусенько, від Мама і від Тата і від мене принесла я ласощі вам на Свячене.

І сказала, як пригода приключилася: як усі вони з горбочка покотилися.

А Бабуся — нум Параску цілувати. Посадили її на покутті в хаті, а Бровкові біля порога дали велику кість. А він зубами: — хап! — і їсть, і досі їсть!

Ілюстрації Петра Андрусів
Леся Храплива. Писанка українським дітям, 1965

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

СВ. П. ІРИНА МАТЕЙКО-БАЛКО

З жалем спостерігаємо, як проріджуються ряди СУА, і далеко від рідної землі, на чужині, виростають нові могили його членок.

6-го жовтня 1990 р. членки 93-го Відділу СУА у Гартфорді, Конн., проводили на вічний спочинок свою подругу **Ірину Матейко-Балко**. Після майже 10 місяців тяжкої недуги, на 70-му році життя, перестало битися серце бл.п. Ірини Балко. Покійна була дитиною "Срібної землі" — виростала, ходила до школи і закінчила учительську семінарію в Ужгороді.

Воєнні події примусили її залишити родинний дім. Щоб вирватися з гараздів скитальщини, вона і муж емігрували до Австралії, але й тут не залишилися надовго.

У 1954 році подружжя Балків з малим синочком поселилося у Гартфорді, Конн. Покійна раділа, бо тут є гарна українська громада, своя церква і школа.

Коли у 1964 році заснувався 93-ій Відділ СУА, Ірина Балко включилася в ряди союзниць і брала активну участь в його діяльності.

Лагідної вдачі, усміхнена, працююча і обов'язкова, вона часто була

членом управи і залюбки працювала в референтурі суспільної опіки. Радо помагала у приготуванні базарів і річних пікніків Відділу.

Понад усе вона була ідеальною матір'ю і улюбленою бабусею. Вона жила їх життям і раділа їх успіхами.

Працювала книговодом у Триніті коледжі у Гартфорді, де здобула загалну пошану у співробітників.

У похоронному заведенні покійну прощала від союзниць Ірина Остап'юк (голова Відділу), а Володимира Теслюк розповіла кілька зворушливих моментів з її життя.

Покійна залишила у глибокому смутку мужа Володимира, сина Олександра з дружиною, внуків Лесика і Лариску.

Іванна Яцук,
пресова референтка

СВ. П. НАДІЯ ГУЛАЙ

Ділимося сумною вісткою, що 16 січня ц.р., після тяжкої недуги відійшла у вічність наша довголітня членка 11-го Відділу СУА в Трентоні **бл.п. Надія Гулай з дому Демчук**.

Народилася Надія 7 вересня 1914 р. серед краси подільської природи у Мшанах біля Тернополя. Початкову науку переймала від свого батька, який був директором місцевої школи, опісля продовжувала навчання в гімназії у Тернополі.

Патріотичне виховання, яке винесла з родинної атмосфери, кинуло її у вир праці для поліпшення долі нашого селянства. Брала участь у різних організаціях — "Сільському Господарі", "Просвіті", Союзі Українок, у садочках для дітей, вчителювала.

В 1936 р. одружилася з інж. Романом Гулаєм. Подружжя спільно посвячувалося культурній та виховній праці для нашого народу. Через воєнну хуртовину були змушені покинути рідні сторони і опинилися на еміграції. Тут тяжко приходилося заробляти на прожиток родини. Надія з любов'ю віддалася вихованню свого єдиного сина Бориса, а опісля трьох внуків, які були її гордістю та ціллю життя.

Не забувала про громадську працю. Включилася у церковне життя парафії св. свм. Йосафата у Трентоні.

Була доброю парафіянкою та працювала у Сестрицтві.

Вступила до 11-го Відділу Союзу Українок і як членка виконувала свої обов'язки віддано та сумлінно. Св.п. Надя була лагідної та веселої вдачі, тому здобула любов і пошану серед союзниць.

Останні роки життя тяжко хворіла і змушена була постійно перебувати в постелі. Однак не попадала у зневіру, не нарікала. Зносила свою долю терпеливо.

Відійшла від нас людина кришталеного характеру, скромна, вірна дружина, добра мати, улюблена бабуня та сестра. Для подруг союзниць залишила пам'ять прикладної союзниці та жаль у наших серцях назавжди.

Від 11-го Відділу СУА прощала її Ярослава Лабка, а членки кляли на домовину квітку любови. Голова Відділу опісля зв'язала ці квітки у китицю, як знак пошани та співжиття. Хай ті квіти простелять шлях на вічний спочинок до Всевишнього, а запах їх нагадуватиме подих широких піль Поділля — улюбленої України.

Вшановуючи пам'ять **бл.п. Надії Гулай**, переведено збірки на різні цілі. Однією з них була збірка на Фонд допомоги дітям і молоді — жертвам Чорнобиля у висоті **835.00 дол.** — жертви склали такі особи: 100.00 дол. — родина Гулаїв; по 50.00 дол. — Володимир Маркевич, Зенон Процик; 30.00 дол. — д-р Юрій Джаман; по 25.00 дол. Мирослава Глушок, Володимир і Таня Демчуки, д-р Адам і Оля Джамани, Галя Костюк, Іван і Оксана Микитини, Люба Мриглоцька, Орест і Ганя Надраги, Народний Дім, Мирон і Дана Осадци, Ігор і Дарія Сеники, Роберт і Кароль Пфайфери, Віра Надя Яворська; по 20.00 дол. — д-р Зенон Гіль, Андрій і Оля Галайдіди, Михайло і Марія Глушки, Іван і Софія Головки, Роман і Леся Городиські, Євген і Леся Обаранці; 15.00 дол. — Орест і Марія Мицики; по 10.00 дол. — Анастасія Бойцун, Стефа Гец, Люба Гоянюк, Ярослава Лабка, Романа Мицик, Юстина Надрага, Зенон Федорович, Теодор і Марія Флюнти, Надія Юрчинська.

"НАШЕ ЖИТТЯ", КВІТЕНЬ 1991

Від Редакції

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди а не погляди редакції. Редакція не буде містити невірних образливих для когонебудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

**Редакція приймає за домовленням тел: (212) 674-5508. Адміністрація (212) 533-4646.
Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003**

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

89-Й ВІДДІЛ СУА, КЕРГОНКСОН, НЬЮ-ЙОРК

Двадцять п'яти річні загальні збори 89-го Відділу СУА ім. Лесі Українки в Кергонксоні, Н.Й., відбулися 8-го грудня 1990 р. Предсідницею зборів була Ольга Салук, секретарювала Михайлина Баран.

Управу вибрано в такому складі: Стефанія Барановська — голова, Анна Слободян — заступниця голови і референтка зв'язків, Михайлина Баран — секретарка, Агнес Хоманчук — скарбничка.

Референтки: Осипа Дудинська — організаційна, Людмила Волянська — культурно-освітня, Меланія Кокорудз — суспільної опіки, Дарія Барон — стипендійна, Зеновія Ковальська — імпрезова, Лідія Яців — виховна і зв'язкова СФУЖО, Зеновія Гулей — музейно-мистецька, Ольга Денисенко — пресова, Емілія Реннер і Христина Головата — господарські.

Контрольна комісія: Ярослав Ціханська — голова, Дарія Хухра і Ольга Василик — члени.

Ольга Денисенко,
пресова референтка

47-Й ВІДДІЛ СУА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В РОЧЕСТЕРІ, НЬЮ-ЙОРК

Річні загальні збори 47-го Відділу СУА ім. Лесі Українки в Рочестері відбулися в неділю, 13 січня 1991 р. Предсідницею зборів була Іванна Мартинець, секретаркою — Мирослава Приймак. До почесної президії увійшли: Ірина Руснак, Анна Капітан і Анастасія Смеречинська.

Вибрано Управу на 1991 рік в такому складі: голова — Татіяна Шутер, заступниця — Ірина Руснак, секретарка

протоколярна — Ірина Михайлюк, секретарка кореспонденційна — Ольга Ганушевська, скарбничка — Марія Джус.

Референтки: фінансова — Марія Костів, пресова — Дарія Лесів, музейно-мистецька — Іванна Мартинець, заступниці — Люба Домбчевська і Христя Ковч, суспільної опіки — Катря Лялька, Ірина Гафткович, Аріядна Бах (заступниця), Анна Чорнобиль (стипендій), Ірина Семанюк та Анна Єйна (відвідування хворих), господарські — Люба Хома, Катерина Панич, Стефанія Костик, зв'язків — Марія Лешишин.

Контрольна комісія: голова — Марія Крамарчук, члени — Ірина Шмігель, Марія Лилак, Наталія Гуран; Тамара Гривнак — заступниця.

Дарія Лесів,
пресова референтка

83-Й ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

На річних загальних зборах вибрано управу в такому складі: голова — Ірина Мокривська, заступниця — Олімпія Роговська, протоколярна секретарка — Катря Червоняк, кореспонденційна секретарка — Богданна Слиш, скарбничка — Стефа Косович.

Референтки: Оксана Лопатинська — організаційна, Лідія Андрусишин — культурно-освітня, Ольга Михалів, Леся Юзенів — члени культурно-освітньої комісії, Дарія Генза — виховна, Марія Шепарович — суспільної опіки, Зірка Галів — пресова, Наталія Дума, Варка Бачинська — імпрезові, Лідія Закревська — господарська, Галина Оберишин, Надія Луцук, Оріся Лаба — члени господарської референтури.

Контрольна комісія: Варка Бачинська, Євгенія Івашків, Марія Штогрин.

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$20.00, half year \$10.00, single copy \$2.00.
COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 20.00 American dollars.

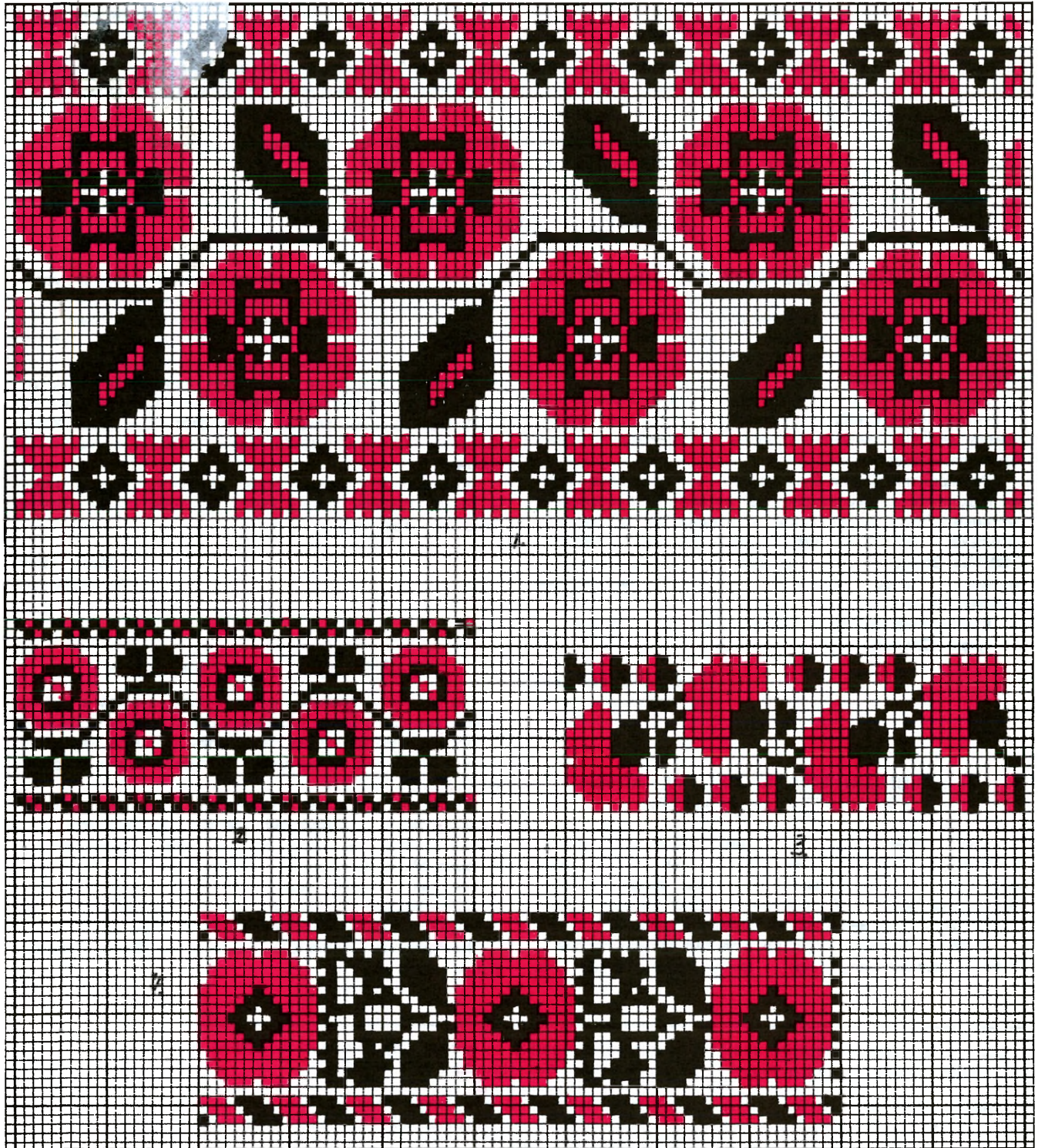
ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 20.00 дол., піврічна 10.00 дол. Поодиноке число 2.00 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 20.00 американських доларів.

©Copyright 1991 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1963

Волинські взори із збірки о. д-ра Юрія Шумовського. Власність Українського Музею в Нью-Йорку. Вишивати нитками D.M.C. — червоними ч. 321 та чорними. Село Острожець коло Луцька. XIX ст.
1. Вставка рукава жіночої сорочки. 2,3. Інформація про місцевість і призначення взору відсутня.
4. Полісся. Із збірки вишивок Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові 1938 р. Видавництво "Українська Преса" Івана Тиктора. Рисувала Ольга Трачук.

Designs from Volyn' from Dr. Yuriy Shumovsky collection. From the collection of the Ukrainian Museum in New York. Embroider with D.M.C. — red #321 and black. 1. Sleeve Gusset from a woman's shirt. Village of Ostrozhets, near Luck. XIX century. 2,3. Information about designs unavailable. 3. Polisia. From collection of embroidery at the Ukrainian Scientific Society in Lviv 1938. Published by "Ukrainian Press", Ivan Tyktor. Drawing by Olha Trachuk.